

Een slipje van de sluier

*Een opmerkelijke collectie
taalkronkels verzameld
door het Genootschap
Onze Taal*

GENOOTSCHAP
ONZE taal

‘EEN SLIPJE VAN DE SLUIER’

*Mrs. Malaprop uit 'The Rivals' (1775) van Richard Brinsley Sheridan
(1751-1816) (Overgenomen uit: 'Psychology and Language,
An introduction to Psycholinguistics', 1977)*

'Een slipje van de sluier'

Een opmerkelijke collectie taalkronkels
verzameld door
het Genootschap Onze Taal

Elfde druk, 2003

Oorspronkelijk uitgegeven in 1991 door Uitgeverij Van Reemst

© 1999 Unieboek bv / Van Holkema & Warendorf,
Postbus 97, 3990 DB Houten

Samenstelling: Liesbeth Gijsbers
Omslagontwerp: Studio Eric Wondergem bNO, Baarn
Vormgeving: KoppelOntwerp, Loosdrecht
Illustraties: Leo Immerzeel

ISBN 90 269 2189 6
NUR 310

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

INLEIDING / 7

MALLE WOORDEN / 13

Gevecht tussen twee woordvormen / 15

Stoeiende betekenissen / 27

Een lettergreepje meer of minder / 31

MALLE UITDRUKKINGEN / 41

Rinkelende lampjes en brandende belletjes / 44

Rommelen met de grammatica / 53

Bijna goed / 55

Fout en toch niet zo mal / 63

EEN VERHAAL APART / 67

Een bulderdoos vol kindertaal / 68

Lastige namen / 71

Concreet is lekker duidelijk / 73

Vernederlandste vreemdelingen / 79

Fout of freudiaans? / 82

DE SLUIER OPGELICHT / 83

Verreweg de meeste voorbeelden die u in dit boekje aantreft, werden gehoord en opgeschreven of gelezen en uitgeknipt door lezers van *Onze Taal*, het maandblad van het Genootschap Onze Taal. Zonder hun enthousiaste verzamelwoede zou *'Een slipje van de sluier'* nooit tot stand zijn gekomen. Daarom op deze plaats een welgemeend woord van dank aan alle trouwe inzenders.

Inleiding

Er huist een wonderlijk magazijn in ons hoofd.

Duizenden woorden en uitdrukkingen liggen daar keurig geordend in opgeslagen. We hebben het zelf ingericht en kennen er uitstekend de weg: razendsnel vissen we er voortdurend de juiste elementen uit op om aan onze gedachten vorm te geven. Blindelings en moeiteloos.

Een enkele keer grijpen we echter mis. Bijvoorbeeld omdat twee vormen sprekend op elkaar lijken en te dicht naast elkaar zijn opgeborgen. Of omdat we per ongeluk twee uitdrukkingen met dezelfde betekenis tegelijkertijd naar boven halen en vermengen. Of gewoon omdat we niet beter weten: we zijn niet vertrouwd met een woord en vervormen het of gebruiken in plaats daarvan een ander, bekender woord dat er in vorm een beetje aan doet denken.

Dat we zo zelden verdwalen of misgrijpen in dit enorme woordenboek, mag gerust een wonder heten.

In *'Een slipje van de sluier'* zijn honderden van die gehoorde of gelezen misgrepen gebundeld. Vooral omdat *fout zo aardig kan zijn*. Die treffende woorden stonden in 1983 boven een artikelje van oud-redacteur Jan Renkema in het juninummer van *Onze Taal*. Hij besprak daarin enkele mooie versprekingen, zoals 'de Dief van Bagdad' (voor de plantnaam Dieffenbachia) en een van verdriet 'wegkwijlende' moeder. Renkema over vervormingen als de Dief van Bagdad: 'Men begrijpt een woord niet meer en neemt dan een woord dat ongeveer dezelfde klank heeft.'

Wat maakt zulke fouten zo aardig? Aardig is dat hun ontstaan begrijpelijk en goed verklaarbaar is. Nog aardiger is het als een enkele fout zich daardoor weet te verheffen tot een algemeen beschaafd woord in onze taal. Dat gebeurde bijvoorbeeld met *scheurbuik*, dat oorspronkelijk niet meer was dan

een fraaie vervorming van het Latijnse woord *scorbutus*, de naam voor een ziekte door gebrek aan vers voedsel. Is het vreemd dat daarbij gedacht werd aan scheuren in de buik?

Renkema riep de lezers op dergelijke aardige fouten in te sturen. Veel reacties kwamen er blijkbaar niet binnen, want een vervolg kreeg *fout kan zo aardig zijn* niet.

Dat was enkele jaren later gelukkig anders. In april 1989 publiceerde de redactie onder de kop *Malapropismen* negen al even amusante staaltjes van verminkte woorden en uitdrukkingen, verzameld door Dick Smit te Leiden. 'Ik wil dit *koet koet* afmaken' was er een van. Vanaf dat moment ontving de redactie steeds meer inzendingen van lezers. Zij verzamelde op die manier zo veel malle woorden en uitdrukkingen dat tweemaandelijks lange lijsten in het blad gepubliceerd konden worden. Het werd al gauw een populaire rubriek in *Onze Taal*.

In het woord *malapropisme* herkennen we gemakkelijk de Franse woorden *mal à propos*, 'te onpas, ongepast'. Toch is de rubrieksnaam daar niet onmiddellijk van afgeleid. De werkelijke naamgeefster is Mrs. Malaprop, een achttiende-eeuwse toneelfiguur. Zij was ongeschoold, maar wilde graag duur doen: zij doorspekte haar taal met schitterende fout gekozen woorden en uitdrukkingen.

Jammer is dat deze Mrs. Malaprop het wijdverbreide vooroordeel bevestigt dat alleen ongeschoolden zich schuldig maken aan malapropismen. Met dat vooroordeel willen we graag afrekenen. Malapropismen rollen óók over de lippen van een welbespraakt politicus of uit de pen van een ervaren journalist. Wel zijn de woorden en uitdrukkingen die hoger opgeleide taalgebruikers verhaspelen, zelf al abstract of onbekend. En daardoor vallen hun malapropismen menig luis-teraar niet op.

Malapropismen zijn niet alleen aardig, ze zijn nog leerzaam ook.

Ze lichten namelijk een klein tipje op van de sluier die over dat wonderlijke magazijn in ons hoofd hangt: malapropismen vertellen ons wat meer over de manier waarop woorden en uitdrukkingen in dat enorme woordenboek liggen opgeslagen. Ze maken ook iets zichtbaar van de wijze waarop de taalgebruiker woorden daarin razendsnel weet terug te vinden.

Niet elke afwijking van de standaardtaal verdient met recht de naam malapropisme. In april 1991 definieerde redacteur Frank Jansen in *Onze Taal* een malapropisme als:

... het onbewuste gebruik van een verkeerde woordvorm (of uitdrukking) als gevolg van het bestaan van verwarring met een of meer andere, erop lijkende woordvormen (of uitdrukkingen).

Bij nadere bestudering van malapropismen komen we al snel allerlei tendensen op het spoor. Welke? We bespreken eerst enkele kenmerken van malapropismen op woordniveau.

Binnen onze verzameling treffen we geen malapropismen aan voor zogenaamde *basiswoorden*. Onze basiswoordschat bevat de eenvoudige, concrete woorden die we in de eerste negen jaar van ons leven hebben verworven, zoals *vader, stoel, bed, huis of eten*. Die woorden hebben we blijkbaar zo goed in ons geheugen geprent, dat we ze moeiteloos weten te vinden. Malapropismen vinden we vooral binnen de later verworven woordschat: de verwarde woorden hebben vaak een vreemde herkomst, een ingewikkelde vorm en een abstracte betekenis.

De meeste malapropismen komen in hun vorm gedeeltelijk overeen met het bedoelde woord. Stel dat woordvormen doorzichtig zijn. Als we het malapropisme op het bedoelde woord leggen, zien we dat slechts een klein stukje uit de toon valt: *gedistantieerd* en *gedistingeerd* overlappen elkaar grotendeels, ze verschillen slechts in hun kern van elkaar. We ontvingen zelden malapropismen die in elke lettergreep afwijken van de bedoelde vorm. Opvallend is dat voorvoegsels

(ge-, ver-, ont-, enz.) en achtervoegsels (-atie, -logisch, -heid, -lijk, enz.) bijna altijd tot het overlappende deel behoren: de taalgebruiker laat ze het liefst onaangeroerd.

De plaats van de hoofdklemtoon in het malapropisme en het bedoelde woord komt bij voorkeur overeen: *fatáál* voor *vitáál* is dus veel gewoner dan *gedíng* voor *gáding*. Hetzelfde geldt voor de woordsoort waartoe de verwarde woorden behoren. Er verschijnt dus geen werkwoord op de plaats van een zelfstandig naamwoord.

Veel malapropismen tellen precies hetzelfde aantal lettergrepen als het bedoelde woord, zoals in *dys-les-bisch* voor *dys-lectisch*. Als de twee verwarde vormen in lengte verschillen, is het malapropisme eerder langer dan korter dan het bedoelde woord: *trilogie* voor *trilogie* ligt dus meer voor de hand dan *defileren* voor *devalueren*. Een langer malapropisme vraagt van de taalgebruiker enige creativiteit: die moet er een stukje bij verzinnen. 'Triologie' bewijst dat dat niet zomaar gebeurt.

Dat brengt ons bij de betekenis. Opvallend veel malapropismen hebben een beter voorstelbare, concretere betekenis dan het bedoelde woord. Zo kunnen we ons bij *schelpen* gemakkelijker iets voorstellen dan bij *schellen* in 'Mij vielen de schelpen van de ogen', en ligt bij een neusaandoening een bezoek aan de *poliepkliniek* meer voor de hand dan aan de *polikliniek*. Betekenisovereenkomst alléén vormt zelden voldoende aanleiding voor het ontstaan van een malapropisme. Het is dus onwaarschijnlijk dat uit *spraakunst* en *grammatica spraactica* wordt geboren. Maar betekenisverwantschap stimuleert een malapropisme wel. Als twee woorden naast hun vorm ook in hun betekenis iets gemeen hebben, vormt dat een nog betere voedingsbodem voor een mal woord: *bloedtransplantatie* in plaats van *bloedtransfusie*.

Slechts in een enkel geval speelt betekenisovereenkomst wel een hoofdrol. Twee bestaande woorden worden dan versmolten tot een niet-bestaand woord (*verduisteremanen* uit *verduisteren* en *verdonkeremanen*) of tot een niet in die beteke-

nis bestaand woord (*indigestie* uit *indicatie* en *suggestie*).

In tegenstelling tot malapropismen op woordniveau lijkt de hoofdoorzaak voor de verhaspeling van *uitdrukkingen* juist wel gelegen te zijn in verwarring door betekenisovereenkomst. Meestal worden twee (of meer) in betekenis verwante uitdrukkingen in elkaar geschoven tot een niet-bestaande uitdrukking: *ergens een vinger in de pap te brokkelen hebben* uit *iets in de melk te brokkelen hebben* en *een vinger in de pap hebben*. De structuur, ofwel de vorm van de uitdrukking, hoeft daarvoor niet hetzelfde te zijn.

Een ander belangrijk verschil met malapropismen op woordniveau is dat de betekenis van een verhaspelde uitdrukking er meestal niet concreter op wordt: zo kunnen we ons bij *Hij rookt als een ketting* waarschijnlijk minder goed iets voorstellen dan bij *Hij rookt als een schoorsteen*.

Wat leren al deze tendensen ons?

Dat malapropismen niet zonder meer 'domme fouten' zijn. Ze dwingen bovendien respect af voor de keren dat wij wél naar de juiste woorden grijpen.

Malapropismen maken zichtbaar hoe we de woorden in ons hoofd netjes gerangschikt hebben naar hun vorm. Hoe meer twee woorden op elkaar lijken, hoe dichter we ze bij elkaar opbergen. Ons woordmagazijn is eigenlijk net een gewoon woordenboek. We hebben de woorden dan misschien niet alfabetisch geordend, maar wel op vormkenmerken als klemtoon, woordsoort, voorvoegsels, achtervoegsels, lengte en klank. Die kenmerken bieden ons houvast bij het terugvinden van alle woorden die we er ooit in opsloegen: ze vereenvoudigen en versnellen de speurtocht. Zoekend naar het juiste woord, lijken we razendsnel een rijtje vragen naar vormkenmerken langs te lopen: Tot welke woordsoort behoort het woord? Hoe begint en eindigt het bedoelde woord? Hoeveel lettergrepen heeft het? Waar ligt de klemtoon?

Bij zo'n ingewikkeld proces kan én mag natuurlijk wel eens een foutje worden gemaakt.

Er is nóg een eigenschap die maakt dat malapropismen niet alleen leuk maar ook nog leerzaam zijn: hun blokkeervermogen. Als we ze horen of lezen, weten we meestal wel dát er iets mis is. Maar we kunnen lang niet altijd onmiddellijk op het juiste woord of de juiste uitdrukking komen. Het malapropisme hangt als een gordijn voor de goede vorm. In die zin kunnen de in dit boekje verzamelde malle woorden en uitdrukkingen dienen als een mooi zoekplaatje: ze bieden de lezer de mogelijkheid het taalgevoel aan te scherpen.

In *Onze Taal* verschenen de malapropismen in willekeurige volgorde. In *'Een slipje van de sluier'* hebben wij die bonte verzameling in categorieën ingedeeld, verdeeld over drie hoofdstukken. We hopen dat zo'n indeling wat meer licht laat schijnen op dat wonderlijke magazijn in ons hoofd.

Veel malapropismen bleken in aanmerking te komen voor opname in meer dan één categorie. In al die gevallen hakten wij tamelijk willekeurig de knoop door. Dit boekje wil tenslotte geen taalkundig verantwoord overzicht van malapropismen zijn. Hoofddoel is dat de lezer geniet van al die aardige of grappige, originele of voorstelbare, puristische of ongelukkige, kinderlijke of andere fraaie vervormingen in onze taal.

Maar van genot alleen word je zelden wijzer. Daarom besloten we enige orde te scheppen in onze verzameling en gaven we hier en daar wat toelichting. Om dezelfde reden voegden wij *'De sluier opgelicht'* toe: u vindt daarin alle *vermoedelijk* bedoelde en/of verwarde woorden en uitdrukkingen terug. Mocht er een zwaar gordijn voor de correcte woordvorm of uitdrukking blijven hangen, dan kunt u het daarmee tenminste weer openschuiven.

Malle woorden

Alle malle woorden in dit eerste hoofdstuk zijn ontstaan doordat de taalgebruiker twee *woorden* verwacht die in vorm, en soms (ook) in betekenis, sterke overeenkomsten vertonen. Malle woorden kunnen mal zijn omdat ze niet passen in de betekenis van de zin, of omdat ze niet bestaan.

Het eerste komt het meest voor. Zo is er in 'Ik maakte me *schrijlings* uit de voeten' met het woord *schrijlings* op zichzelf niets mis. Pas als we de rest van de zin erbij betrekken en ons een voorstelling maken van wat daarin nu eigenlijk wordt uitgedrukt, fronsen we onze wenkbrauwen. Er staat onzin doordat het bestaande woord *schrijlings* de plaats heeft ingenomen van het erop lijkende *ijlings*.

Sommige woorden zijn mal van zichzelf. De taalgebruiker kneedt een nieuw woord uit twee bestaande woordvormen. Hierbij speelt betekenisverwantschap vaak een belangrijke rol. Deze woorden zijn in geen woordenboek te vinden, eenvoudig omdat ze niet bestaan. Of ze bestaan wél, maar niet in die betekenis. En zo kunnen we iemand iets *continent* horen doen in plaats van *permanent* of *continu* (*continent* komt wel als zelfstandig naamwoord ('het continent') voor in onze taal, maar niet als bijwoord).

Dit hoofdstuk bevat drie rubrieken. In de eerste, 'Gevecht tussen twee woordvormen', is het feit dat twee woorden in vorm op elkaar lijken, de enige verklaring voor het ontstaan van het malle woord. In de tweede, 'Stoeiende betekenissen', speelt betekenisverwantschap een hoofdrol of een belangrijke bijrol. Beide rubrieken bevatten uitsluitend malapropismen die in lengte met de goede vorm overeenkomen.

De derde rubriek, 'Een lettergreepje meer of minder', biedt plaats aan alle malapropismen die in lengte verschillen van het juiste woord: een serie langere en een serie kortere malle woorden.

De eerste deskundige

Wethouder

... stak het spits af. Zijn verhaal stond in het kader van de stadsvernieuwing; men is in de gemeente hiervoor een beleidsplan aan

aan ook op landelijk niveau werd. Hij zei:

'Medicaid'-patiënten regelmatig, omdat ze de vergoedingen te laag vinden.

'Medicaid' is bedoeld om de nood te ledigen. Maar het

Kok tegen Bolkestein: „Ik hoop dat u straks, als wij de tussenbalans hebben opgemaakt beter bewapend bent. Dan kunnen wij met gelijke wapens strijden.” Bolkestein: „Wij zullen dan goed bewapend ten ijs komen.”

goed en zelfs voor schoenen en byoux. Kortom, voor alles op het gebied van kleding en textiel en aanverwachte artikelen.

elkaar geslagen. „Het hotel is voor mannen die het nog steg hebben”, vertelt Wiebe. „Hier overnachten kost dertig

kitorisaus (/15,50), een wafusalade, diverse groenten en sla op Japane wijze bereid (/8,-). Als klapper op de vuurpijl kregen we voor twee personen Ebi-tempura, gefrituurde steurgarnalen, weer geserveerd met yakitorisaus (/24,-). Daarbij kregen we een kommetje kleefrijst.

tegen. Pas vond ik nog een damestas met inhoud. Het is voor mij alleen vechten tegen de bierkuil, want je kan wel aan de gang blijven. Vroeger liep hier constant een mannetje van de gemeente, maar dat is nu niet meer zo. Wij Hilver-

nen zij elkaar zien door de perspex wand.

Ondanks dat geen rugbaarheid aan het naar buiten komen van de ijsberen was gegeven, stonden nu al vijf en dik mensen rond het

ik het meisje van het toerisch informatiecentrum in verlegenheid gebracht. Koortsig blaar ze in folders en brochures u naar de Kalfmolen kunnen

anderen durven niet meer alleen naar school. En wat doet de politie? Die doet niks. Het is vechten tegen de bierkraan, a hoor, vechten tegen de bierkraan.

In de appendix is een hele lijst met alle 'hot-keys' van alle onderdelen van PCTools opgenomen. Een uitgebreide fouten- en systeemmeldingenlijst complimenteren het boek.

kenen dat de jeugd in Baarn geen zwemles meer zou kunnen krijgen, de ouderen van recreatiezwemmen ontstoken zouden blijven en de zwemclub opgeheven zou moeten worden. Dan

GEVECHT TUSSEN TWEE WOORDVORMEN

Als twee woorden elkaar in hun vorm gedeeltelijk overlappen en ook nog in kenmerken als lengte en hoofdklemtoon overeenkomen, worden ze gemakkelijk verwisseld. Ook als ze in betekenis helemaal niets met elkaar te maken hebben. Twee-eiige tweelingen lijken het. Blijkbaar zitten ze zo keurig naast elkaar opgeborgen in ons hoofd dat we al zoekend gemakkelijk de verkeerde vorm kiezen: het malle woord heeft het bedoelde woord brutaal verdrongen. Het gevolg? Het verkeerd gekozen woord staat als een vlag op een modderschuit in de zin.

Alle malapropismen in deze rubriek maken deel uit van zo'n twee-eiige tweeling: ze zijn voor een deel precies gelijk aan de bedoelde woordvorm en komen daarmee in lengte overeen. Ze zijn verder onderverdeeld naar de plaats waarop het bedoelde en het malle woord van elkaar verschillen: dat kan in het begin, de kern of in het slot van de woordvorm zijn. Malapropismen waarin uitsluitend klinkers (e, a, o, enz.) of medeklinkers (p, b, t, k, s, enz.) omgewisseld of vervangen zijn, vormen aparte categorieën. We besluiten de rubriek met een restgroepje waarin de overeenkomst in vorm tussen de twee verwarde woorden wel érg mager is.

Een verkeerd begin

De dokter heeft me onderzocht met zijn horoscoop

Hij zat in Egypte als fazant van de Nederlandse staat

Als je wat ouder wordt, dan word je minder plausibel

De daders maakten zich schrijlings uit de voeten

Zij gaan elke vakantie naar een skelet in Zwitserland

Doe snel wat jodium en een pleister op de wond, anders krijg je confectie

Maar dan komen we in een furieuze cirkel terecht

Wat loopt dat meisje toch bouwvallig

Na die val moest hij met zijn arm in een nutella

Je kunt het geloven of niet, ik stond gewoon triplex

Ik noem de namen in diabetische volgorde

Mijn moeder ligt in het ziekenhuis met een lelijke beenfrituur

Mijn oom Jacob was toen al op bevorderde leeftijd

Het plan omhelst de volgende onderdelen

Ja hoor, hij kwam goed geslagen ten ijs!

Saddam is in Amerika al verscheidene malen als oorlogsmisdadiger beschilderd

Na die stortbui kwam hij thuis als een bezopen kat

Hij bereidde zich metaal op de vergadering voor

Die school kampt met problemen tussen ethische minderheden

Vroeger had je voor computers altijd sponskaarten nodig

Het was nou niet bepaald een liguster gezelschap
Voor het eten drinken wij altijd een heerlijk alternatiefje
Ik kan me zo moeilijk horizonteren

Een verkeerde kern

Wat maak je nu toch weer een valse inseminatie!
Mevrouw, wat zit uw haar gedistantieerd!
De condolerend geneesheer is vanmorgen geweest
Zijn zuster explodeert een schoonheidssalon
Ze hebben mijn broer onder culturele gezet
Ik moet naar de tandarts om iets aan mijn prognose te laten
veranderen
Mijn fiets is professorisch gerepareerd
Ik gooi nu eindelijk al die coryfeeën de tuin uit
Zijn hobby is het obsederen van vogeltjes
De grootte van een hoek kun je uitdrukken in graden of radi-
calen
We helpen elkaar zoals een goede buur beaamt
Dat huis is bedoeld voor pertinente bewoning
De huizen in deze straat zijn vorig jaar gereleveerd

De eenden zijn gestorven aan bolsjewisme
Op de begrafenis heeft de dominee iedereen gecontroleerd
Blameer jij de boontjes ook altijd voor het invriezen?
Hij was nu eenmaal tegen kunstmatige insinuatie
Haar man was regisseur bij de politie
Dit is nog een confessionele zetmachine
Van deze flessen kun je zo moeilijk de kapsones af krijgen
Dat zijn de beste zangers: ze zijn de coniferen uit het koor
Hij was volledig geobserveerd door de gedachte dat hij de
grote verliezer zou zijn
Ons bedrijf doet zaken voor astronautische bedragen
De veroordeelde ging in castratie
Ik vind wel dat je consument moet blijven
Zij zijn niet gespecificeerd in televisietoestellen
Ik heb het met tweecontinentenlijm vastgemaakt
'Begaande grond uitsluitend via het trappenhuis bereikbaar'
Zij bestelden beiden een nasiramases
Ze had last van fijt; nu is het topje van haar wijsvinger ge-
adopteerd

De doden lagen opgebaard in het moratorium

Een verkeerd slot

De patiënt kreeg slechts een placenta toegediend

Zo kom je in een visuele cirkel

Geen paniek: een slechte generatie betekent doorgaans een goede uitvoering!

Bij een onevenredige verdeling van taken kan een cumulage van taken ontstaan

De huisarts heeft naar mijn kniereflecties gekeken

Hun jongste zoon is bijzonder muzikaal en speelt prachtig op de tumor

Zij is erg verlegen; naar een bruiloft gaat ze niet graag, omdat ze dan het receptenboek moet tekenen waar iedereen bij staat

Ons bedrijf kampt met grote liquidatieproblemen

De procedure wordt genoeglijk bekend geacht

Dat is helemaal uit z'n contrast gehaald

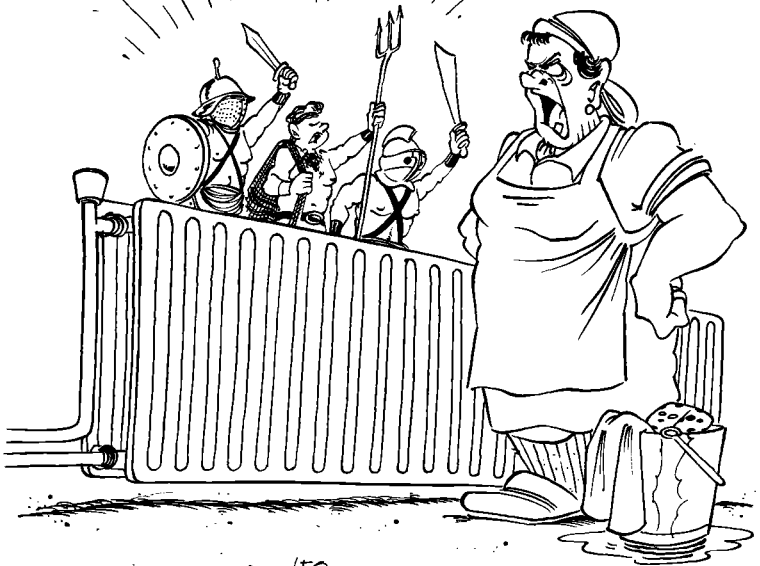
Hij kan zich in Parijs uitstekend redden: hij spreekt vloeibaar Frans

Klinkervariaties

Aan dat vervelende gedrag zal ik ridicuul een einde maken

**ZIJ DIE GAAN
STERVEN GROETEN
U!**

STEL JE NIET
AAN! DAT KLEINE
BEEETJE WATER!

LEO
IMMERBEEL
1971

'De gladiatoren van de centrale verwarming moesten worden schoongemaakt'

Gelukkig waren de deelnemers het anoniem met ons voorstel eens

Tegenwoordig zijn de mensen erg vlot met het tatoeëren van elkaar

In dat gebouw zit een school voor imbacillen

Hij is wel oud maar nog niet aan het demonteren

Voordat hij stierf, heeft hij twee weken in como gelegen

Die diersoort heeft zich zeer sterk geëvalueerd

De scherpe patronen moeten het geheel een extra dementie geven

U kunt buigen op enige jaren ervaring met het ondersteunen van gebruikers

Na het ongeluk lag de man weken in een komma

Hij is al bijna zeventig, maar nog helemaal fataal

Met behulp van de legende kun je achter de betekenis van dit teken komen

Wij zijn een vereniging met een ideale doelstelling

Zij vinden er allemaal iets van hun geding

Neem de hond niet op schoot, want hij minnestreert!

Medeklinkervariaties

Nee, mijn hond kan nog niet aborteren

Hij keek me nogal bedrempeld aan

Het is een flinke meid geworden; je zou niet zeggen dat het een coupeusekindje was

Zijn vrouw heeft een happig woordje met de dokter gesproken

Er zitten lagunes in dit verhaal

Als een verzekering zó gemakkelijk een claim zou kunnen afwijzen, zou het een mooie bedoeling zijn, zeg

Mijn dochttertje maakt erg veel schrijffouten; als ze maar niet dyslesbisch is!

Die flat werd comfort het bestemmingsplan gebouwd

Hij werd veroordeeld wegens insect met zijn dochter

De witbesneeuwde bergen vormden een vaccinerend gezicht

Ik ben nogal ontmand, want mijn secretaresse is ziek

De militairen kregen hun voedsel in aluminium lamellen

Tegen een gitarist: 'Heb je geen spectrum nodig bij het spelen?'

Opa moet naar het ziekenhuis, want hij heeft last van zijn fosfaat

Hier kunt u terecht voor alles op het gebied van kleding, textiel en aanverwachte artikelen

In ziekenhuizen was er vooral gebrek aan infectiespuiten

De minister hoopt nu zes voorstellen door de Kamer te lozen

Bij de sluis moesten we eerst de boot schudden

Twee avonden, waarop een beeld werd geschept van peuterklas en kleuterklas

Mijn vader is erg afgotisch op dat kind

Na enkele maanden werkloosheid is men thuis wel uitgeklutst

Ik moest naar het gemeentehuis voor een uitstrijksel van het bevolkingsregister

Wandelende klanken

Mooi mal zijn die woorden waarin iets is misgegaan met de volgorde van de klanken of letters. Gewoon een productiefoutje dus, vergelijkbaar met de *spychiater* of de *weps*. Dat kan een ander bestaand woord opleveren dat de zin onzinnig maakt, of een niet-bestaand woord. Een enkele keer sleept de omwisseling van klanken nog wat meer veranderingen met zich mee: er wordt nog een klinker vervangen of een lettertje bij gesmokkeld, dan wel afgesnoept. Opvallend is dat medeklinkers meer van wandelen lijken te houden dan klinkers.

Voor een goed begrip van deze categorie malapropismen is het van belang niet alleen op de schrijfwijze te letten, maar ook op de uitspraak. Zo *zien* we in *excelleert* voor *escaleert* niet direct wandelende letters, maar we kunnen wel wandelende klanken *horen*: [eskaleert] werd [ekseleert].

De oudjes begaven zich naar de conservatiezaal

Hij moet voortdurend plassen; hij heeft last van zijn poostraat

Hebt u een lemitigatiebewijs bij u?

De vakbond wil beslist niet dat het conflict excelleert

De onverzekerde eigenaar is door deze miljoenenschade totaal geürineerd

Wat zijn de kleintjes toch nog ongeknutseld

Je moet die zaken gewoon met elkaar intrigeren

Als de cursus niet doorgaat, wordt uw geld geroutineerd

Dat is wel de dorpel die de emmer doet overlopen!

De afbeeldingen op tegels werden vroeger getekend met behulp van slabónen

Als zich carmeliteiten voordoen, kunt u bij mij terecht

Ik heb mijn chlorestorol gisteren laten meten

De rechtsgang raakt zo verstopt, dat advocaten gevraagd wordt van produceren af te zien

Voor de voetbalwedstrijd trok het muziekkorps langs de turbines

Kees lijkt wel aardig, maar hij is een hyprosiet

De groep werd uitgenodigd twee nummers aan te leveren voor de complicatie-cd die begin 1990 verscheen

Een wandelende lettergreep

Dit schilderij is van de expositie verwijderd omdat het stoot-
aangevend zou zijn

Verre familie

De malapropismen in deze restgroep kunnen nauwelijks
meer beschouwd worden als deel van een tweeling: ze ver-
schillen daarvoor te veel van de bedoelde woordvorm. Als
we de twee verwarde woordvormen op elkaar zouden leg-
gen, zien we als enige overeenkomst bijvoorbeeld het aantal
lettergrepen, de klemtoon, de uitgang of hier en daar wat
klank.

Voor sommigen werd de zware taak op het concertpodium
een verzoeking door rugklachten

Mijn buurman heeft een nieuwe heg, zo'n register, geplant

Is er voldoende alibi voor die nieuwe schouwburg?

Je kunt alleen geld krijgen op vertoon van je intimidatiebe-
wijs

Hij kan alweer aardig lopen, dankzij de goede hulp in het de-
valuatiecentrum

Het operagezelschap staat onder leiding van antecedent Mar-
jan Treurniet

Wij gaan op safari krokodillen en irrigators schieten

Dat druist in tegen mijn ascetisch gevoel

'Hij is wel oud maar nog niet aan het demonteren'

STOEIENDE BETEKENISSEN

Verwarring van twee woorden die in vorm niets of zeer weinig, maar in betekenis van alles met elkaar te maken hebben, leidt zelden tot een malapropisme. Zelden, maar het komt voor. Zo is het goed mogelijk dat *synagoog* in 'Deze kwestie is niet synagoog aan de eerdergenoemde' ontstaan is door een versmelting van de in betekenis verwante woorden *synchroon* en *analoog*. Meestal leveren zulke versmeltingen geen goede Nederlandse woorden op.

Als twee in betekenis verwante woorden daarnaast nog enige vormovereenkomst vertonen, ligt een malapropisme nog meer voor de hand. Bovendien neemt het ene bestaande woord dan weer vaker de plaats in van het andere.

Een derde groepje in deze rubriek wordt ten slotte gevormd door enkele woorden waarin het ontkenkende voorvoegsel *on-* een hoofdrol speelt.

Alleen betekenisverwantschap

Op indigestie van Piet stel ik het volgende voor

Deze kwestie is niet geheel synagoog aan de eerdergenoemde

Zuid-Amerika dreigt in de vergetelhoek te raken

Dit dieet is op iedereen afzonderlijk afgespitst

Zijn collega's zijn daar geboren en opgetogen

Je wordt door hem continent op je nummer gezet

Prijzen: voor elke deelnemer is er een fraaie herdenking

De werknemers willen zeggenspraak

Vormovereenkomst en betekenisverwantschap

Bestaande malle woorden

Hij wil zich tot Nederlander laten nationaliseren

Als voorzitter moet je niet alles zelf willen doen: je moet weten te dirigeren

In de oorlog waren de ramen van ons huis geblinddoekt

Schroeischaadte wordt niet vergoed, uitzonderingen nagelaten

Wie last heeft van hooikoorts, is agrarisch voor stuifmeel

Dat ligt natuurlijk wel aan je eigen instantie

Ik ben hartpatiënt; bij het laatste infarct hebben ze me gereïncarneerd

Ik heb al zes dagen geen ontsluiting gehad

Hij wil zijn plannen niet aan de openbaring prijsgeven

De minister-president nam een voorsprong op het gesprek

Ik hoop in de toekomstige tijd in de gelegenheid te zijn haar te bezoeken

In Monschau kun je van die prachtige vakbondshuizen zien!

Je moet er natuurlijk wel rekenschap mee houden dat het nu anders is dan vroeger

Niet (in die betekenis) bestaande malle woorden

Door tijdgebrek werd de vergadering slechts improvisatorisch voorbereid

Zij hebben intussen diverse dossiers verduisteremaand

De vader was niet al te zeer ingetogen met het bezoek

Zo'n vloedgolf is erg angstaanwekkend

Deze sollicitant lijkt ons volkomen incompetent

Mijn oma werd met een lijkwagen naar het crematorium gebracht

Zij hebben hem voor meer dan f 100.000 opgetild

Enkele 'on'-woorden

Malle woorden die een ontkennend betekenisdeel bevatten, nemen een bijzondere plaats in. De verwarring lijkt vooral uit de ontkennende betekenis voort te vloeien.

Een malapropisme als *onafzichtelijk* voor *afzichtelijk* kan ontstaan zijn doordat iemand bij het woord *afzichtelijk* de betekenis 'niet mooi' in gedachten heeft, en hij/zij de betekenis van *niet* (een ontkenning) expliciet wil maken door het gebruik van *on-*. Dat alles leidt dan tot *onafzichtelijk*. Een andere verklaring is natuurlijk dat de gedachte aan een synoniem (= een woord met dezelfde betekenis) het malle woord stimuleert: van *afzichtelijk* + *onooglijk* wordt dan *onafzichtelijk* gemaakt.

Wat ga jij vandaag toch onafzichtelijk gekleed

Dat is een nogal onduistere zaak

Dat betekent dat de ouderen van zwemmen ontstoken zullen
blijven

Doe niet zo onchalant met de deuren; ze zijn pas geverfd

Wij staan daar erg antiseptisch tegenover

Na het ongeluk is hij drie weken onbewust geweest

Dit plan was een ongeboren kindje

Mijn oom heeft regelmatig last van een slapeloos been

EEN LETTERGREEPJE MEER OF MINDER

Een veelgehoorde verklaring voor het ontstaan van malapropismen is de factor *luiheid*. Niets is echter minder waar. Als de twee verwarde woorden namelijk in lengte (aantal lettergrepen) verschillen, is het malapropisme eerder langer dan korter dan het bedoelde woord. 'Dit *wijzigt* (in plaats van *wijst*) zich vanzelf' krijgen we dus veel gemakkelijker over de lippen dan de tegenhanger 'Zij *wijst* (in plaats van *wijzigt*) de datum voor de vergadering'. Zo'n langer malapropisme vereist van de taalgebruiker enige creativiteit: die moet er een passend stukje bij verzinnen.

Kortere malapropismen lijken een zwaarder rookgordijn op te trekken dan langere malapropismen: de goede vorm schiet ons dan minder gemakkelijk te binnen. Dat is eigenlijk niet zo vreemd. Bij een kortere vorm moeten we immers naar het ontbrekende stukje zoeken, terwijl langere malapropismen het bedoelde woord meestal geheel bevatten.

Deze rubriek is in twee delen gescheiden: 'Het malle woord is langer' en 'Het malle woord is korter'. Beide zijn weer onderverdeeld in twee groepen: in de eerste lijkt alleen vormovereenkomst aan de verwarring ten grondslag te liggen, in de tweede speelt ook betekenisverwantschap een rol.

HET MALLE WOORD IS LANGER

Alleen vormovereenkomst

Ik kan me altijd slecht concentreren als de kerkklokken zo lang luieren

Gelukkig kon hij zijn onschuld bewijzen: zijn initiatieven stonden op de sigarettenkoker

Op aanwijziging van de uitvaartleider dienen de aanwezigen te gaan staan

Hij was niet te stuiten

Hij is op zoek naar een gemeubiliseerde kamer

Wat hebben we vandaag toch weer bloederig gewerkt!

Dit vind ik nu een onpasselijke vergelijking!

Deze twee verenigingen zijn gefusilleerd

De tussenschermen in het ziekenhuis moeten de intimidatie tussen zieke en bezoeker verhogen

Bij enkele schamelijke hutten van hout- en rotsblokken houdt de weg op

Daar kon de kritiek op brandstofverslinderende motoren niets aan veranderen

Lust u ook iets hartelijks?

Dit geneesmiddel verwijdert de bloedvaten

Hoe je bij de brug moet komen, wijzigt zich vanzelf

Als je kind koorts heeft, kun je het beter 's morgens temperen

De renners werden gediskwalificeerd omdat zij in concubinaat reden

Werken was het crescendo!

Hier kunt u uw hart aan openhalen!

Die man stak een hele retirade af

Mijn moeder houdt niet van gedetailleerde jurken

Voor het invriezen moet je de groenten even balanceren

Helaas, ik kan het niet lezen, want er staan alleen maar Chinese karikaturen

Ik zou heftig tegen zo'n zaak prostitueren

Het voorzitterschap rioleert bij deze vergadering

Het THERMOcomforte warmtekussen is binnen enkele seconden klaar voor gebruik en geeft urenlang gewelddadige warmte

Van zo'n advertentie krijgt de lezer een anticipatie tegen het product

Kunt u mij de weg wijzen naar het terminaal-bad van Valkenburg?

Hij is geopereerd aan zijn thermostaat

De spreker kreeg een staande ovulatie

Wij wonen in een ruime eensgezinde woning

De toch al zo gedeputeerde automobilist bleek ook nog een verlopen rijbewijs te hebben

Ik stel het op prijs dat u mijn genitaliën in de ring hebt laten graveren

Voorhoeve bezit geen eucharisma

Ik word helemaal ontoepasselijk van die etenslucht

Voor dit videoapparaat ben ik zeer geportretteerd

Het aantal kopieën van die etsen is gelegitimeerd

Niet alleen het gehoor- en gezichtsvermogen van veel ouderen vermindert, ook de recreatiesnelheid neemt bij velen af

In Rome hebben ze een amfibietheater bezocht

Mijn dertienjarige zoon heeft problemen op school, maar ja ... hij is nu eenmaal in zijn publiciteitsjaren

Hij liep bij de aanrijding een ernstige beenvacature op

Het feest werd besloten met een grotesk vuurwerk

Zijn grootvader overleed aan een hartinflatie

Als ik nu maar niet wéér de pin-upcode van mijn giromaat-pasje vergeet!

De directeur heeft een prachtige geslachtszin boven zijn deur hangen

Een uitgebreide fouten- en systeemmeldingenlijst complimenteert het boek

Moet ik voor jou nog een paar stekkertjes van die plant bewaren?

Vormovereenkomst en betekenisverwantschap

Nee voorzitter, dat kan niet: de kas is ontoerekenbaar

Wat een precieus mannetje is dat toch!

Het weer was intussen wat opgeklaterd

Dit gaat lijken op een vermengeling van belangen

Ach, zij had nooit moeten trouwen, zo'n frigidaire vrouw

Tijdens de wandeling in het bos heb ik mijn voet verstruikeld

Als je van baan verandert, moet je een getuigenschrift vragen

Mijn oom heeft zojuist een bloedtransplantatie achter de rug

Greetje Kauffeld beschikt over een groot inleveringsvermogen

Rassendiscriminaliteit dient te worden bestreden

Jeroen scheelt twaalf jaar met zijn oudere broer; hij is dus een nakomeling

Maar wij hebben te maken met een groep van notabele wanbetalers

Coevorden is een oude vestigingsstad

Ik heb het verhaal van de heer Vriend eens aangeluisterd, maar ik zie niets in zijn plannen

Dit schilderij heb ik bij de antiquair gekocht

'Niet alleen het gehoor- en gezichtsvermogen van veel ouderen vermindert, ook de recreatiesnelheid neemt bij velen af'

Pas veel later bleek het moeilijk lezende meisje dialectisch te zijn

Er circuleerde een helikopter boven het drukbevolkte plein

Mijn zoon neemt de zaak niet over; daar is hij nog niet comfortabel voor

De belangrijkste zinnen kun je laten opvallen met een articuleerstift

In de Middeleeuwen moesten vrouwen een veiligheidsgordel dragen

Na wat hij allemaal had uitgehaald, lag hij bij mij uit de roulatie

De problemen bij thuiswerk worden zo nog verder aan het gezicht onttrokken

Hij heeft er niets van begrepen ... maar goed, ik wil niet degenererend zijn

Vele ledematen van de Hervormde Kerk hadden zich aangemeld bij het armenbestuur

Op het maken van dat soort moeilijke caramboles heeft hij permanent

Dat voorstel van de straatnamencommissie vond de bevolking onwelgevoeglijk

Ik geloof dat het om een ziekte gaat die iets te maken heeft met het ruggenmergel

Ons nieuwe kantoor wordt gehuisvestigd in de Tollensstraat

HET MALLE WOORD IS KORTER

Alleen vormovereenkomst

De gulden gaat nog verder defileren

Mijn jongste dochter studeert piano aan het sanatorium

Dat stuk moet eerst naar Gedupeerde Staten

Ik ben lesbisch voor een primula

De bewoners klagen al jaren over last van het magische veld
van de bestaande tractiekabel in de straat

Ik ben zelf ook algiers voor hooikoorts

Mijn vrouw ligt al twee jaar op de kynologische afdeling van
het ziekenhuis

Onze dominee gaat met emiraat

De hoofdstad van de adelstand is Florence. Daar is ook een
genetisch instituut gevestigd

De rode kaart was slechts uitstel van excuus

Ik moet mijn man steeds verschonen, want hij is incontent

En de Heer verzamelde zijn decibels om zich heen

Zuster, ik word toch niet wéér gekatalyseerd?

Als ambulancechauffeur heb ik vaak patiënten gerenom-
meerd

De immigranten voor dit gerecht zijn soms moeilijk te krijgen

Haar man werd door de bezetters gefuseerd

Onder economen bestaat geen duidelijke consensus over de te volgen koers

Wij hebben gisteren een en ander nog maar eens gevuleerd

Dat bedrijf heeft overal vestingen

Ik heb het water in de vijver laten onderzoeken: de pH was goed en ook het aantal micro-organismen was voldoende

Om te herstellen van haar gebroken heup ligt grootmoeder in een recreatiecentrum

Zij lijdt aan erectio nervosa

'Ik ben helemaal transparant', zei de bezwete dame

We hebben in onze tuin een mooie lustrumheg

Mijn zoon heeft als buschauffeur zeer onrechtmatige werku-
ren

Mijn man moet voor catechisatie naar het ziekenhuis

Vormovereenkomst en betekenisverwantschap

De hoofdpersonen in dit drama zijn gewoon creaturen

Ik kan de volgorde maar niet chronisch krijgen

Ik bracht het VVV-meisje in verlegenheid; koortsig bladerde ze door de folders

Die verhalen zijn alleen door mondelinge overleving bekend

Bush wordt behandeld voor de ziekte van Graves, die zich ontwaarde tijdens het joggen

Molukkers die in ons land wonen maar niet tot Nederlander geneutraliseerd zijn, kunnen mogelijk in de toekomst een Nederlands paspoort krijgen

Malle uitdrukkingen

Dit tweede hoofdstuk bevat uitsluitend *uitdrukkingen* waar iets geeks mee aan de hand is. We zagen in het vorige hoofdstuk dat de belangrijkste oorzaak voor het ontstaan van een mal *woord* de overeenkomst in *vorm* tussen twee woorden is. Hoe meer twee woorden in hun vorm op elkaar lijken, hoe dichter ze bij elkaar in ons hoofd liggen opgeslagen. We grijpen soms mis, ook al hebben ze in betekenis niets met elkaar te maken.

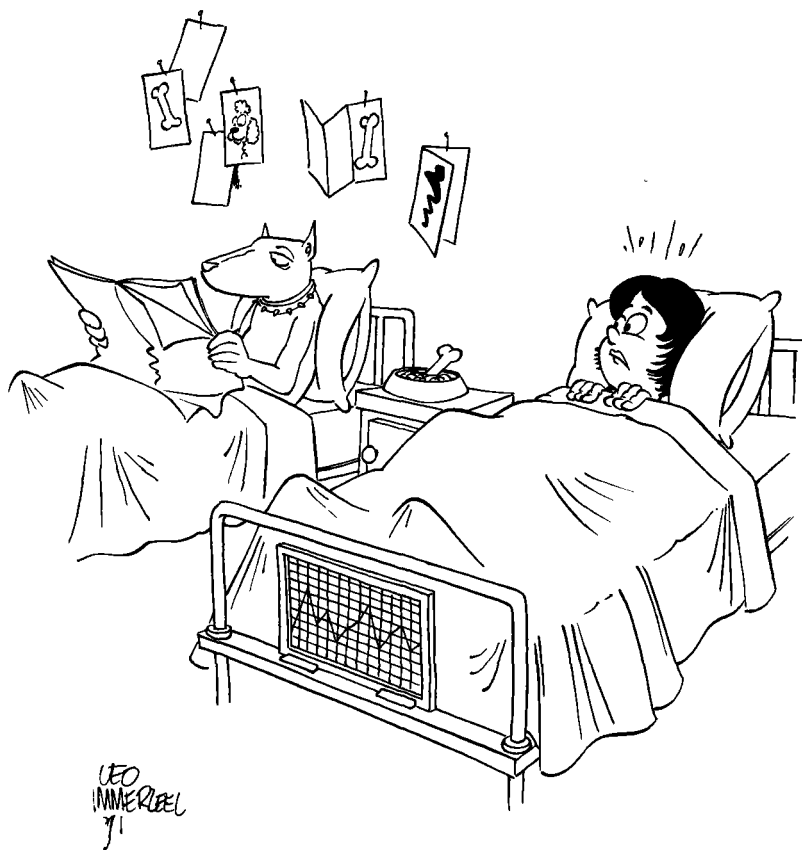
Bij malle *uitdrukkingen* is dat anders. Als twee uitdrukkingen verhaspeld worden, hebben ze in verreweg de meeste gevallen juist dezelfde of een verwante betekenis. Blijkbaar liggen zulke vaste combinaties van woorden keurig naar hun figuurlijke betekenis gesorteerd op de schappen van het magazijn in ons hoofd. De ene uitdrukking roept door haar speciale betekenis automatisch de andere op.

We hebben de verzamelde malle uitdrukkingen gesplitst in vier rubrieken. In 'Rinkelende lampjes en brandende belle-tjes' vindt u de resultaten van gemixte uitdrukkingen. Bijna altijd hebben de uitdrukkingen die de ingrediënten voor het malapropisme vormden dezelfde betekenis.

Maar uitdrukkingen kunnen ook om andere redenen misvormd zijn: in 'Rommelen met de grammatica' heeft de producent van het malapropisme wél ongeveer de goede woorden gekozen, maar hij heeft gerommeld met de volgorde waarin ze horen te staan.

De uitdrukkingen in 'Bijna goed' zijn een haarbreed verwijderd van de correcte zegswijze: slechts een enkel woord valt uit de toon. Vaak biedt het bestaan van een andere uitdrukking die dat woord wél bevat, een verklaring voor de fout.

De malapropismen in de laatste rubriek, 'Fout en toch niet zo

'Mijn vrouw ligt al twee jaar op de kynologische afdeling van het ziekenhuis'

mal', zijn eigenlijk niet eens zo vreemd als we ze goed bekijken. Ze lijken te ontstaan uit de behoefte aan een duidelijker betekenis: een mooi malapropisme drukt onze bedoelingen beter of sterker uit.

RINKELENDE LAMPJES EN BRANDENDE BELLETJES

Onze taal is rijk aan uitdrukkingen. Zó rijk, dat we geregeld kunnen kiezen uit verschillende mogelijkheden met ongeveer of precies dezelfde betekenis. Dat kan verhaspeling tot gevolg hebben: een malle mix van twee (of meer) uitdrukkingen. En zo kan het gebeuren dat een rinkelend belletje een brandend lampje oproept en er een vreemde zin ontstaat als *Hij heeft een lampje horen rinkelen.*

We hebben de verzameling verhaspelde uitdrukkingen in twee delen gesplitst. In het eerste deel staan de resultaten van de vermenging van twee uitdrukkingen die niet alleen in hun betekenis, maar ook in hun structuur op elkaar lijken. Zo is *Ik schoot uit mijn vel van woede* ontstaan uit de uitdrukkingen *uit je slof schieten* en *uit je vel springen*, die ook naar hun vorm overeenkomen: alleen de ingevulde woorden verschillen van elkaar.

In het tweede deel hebben de verhaspelde uitdrukkingen juist een verschillende structuur: *Die man zit zó slecht op z'n zaad* ontstond uit *op zwart zaad zitten* en *slecht bij kas zijn*. Voorbeelden waarbij vormovereenkomst de enige verklaring voor de verwarring biedt, vonden we nauwelijks: slechts een klein groepje malle uitdrukkingen bevat woorden uit zeggwijzen die in betekenis niets met elkaar te maken hebben. Dat lijkt onze veronderstelling te bevestigen dat uitdrukkingen in tegenstelling tot woorden eerder op grond van hun betekenis dan hun vorm worden verward.

Structuur- en betekenisovereenkomst

Dit hotel is voor mannen die heg noch steg hebben

De dames van de horeca-
sen hadden zich voor deze av-
eens goed opgedirkt. Met
goud en zilver behangen, maar ook
met knipogende knieën werd ge-
danst op de warme klanken van
het orkest Rendez vous.
leerlijk om zo eens een

nam de gelegenheid te baat al zij
critici de pan uit te veegen. Een aan-
tal oude strijdmakkers dat de afge-
lonen jaren een andere koers is gaan

staat onder meer: „Dit is de drup-
pel. Jullie hebben eindelijk je zin.
Er is een voor jullie heilige oor-
log uitgebroken. Wij vinden, dat
zowel Irak als andere Islamieten,
die menen dat de wereld naar hun
poppen moet dansen, maar eens
met harde middelen de kop inge-
drukt moet worden.

De brieven zijn ondertekend

schade was het gevolg. De ge-
deputeerde automobilist was
A.H. uit Peize. B. had ook nog
de pech dat de politie con

Naar aanleiding van deze
demo werd de groep uitge-
nodigd twee nummers aan te
leveren voor de complicatie
c.d. Metal in Rocks, die be-
gin 1990 verscheen.

ij weer eens dat zij niet zomaar een vanderweide
is maar bovendien over een groot inleveringsver-
eschikt. Vanavond treedt Kauffeld op in het Loos-
festival met haar vaste begeleiders, gitarist Peter

ers waren volgens de jongeman binnenge-
loormet een koevoet de voordeur open te l-
te politie kon echter geen sporen van braak
n voelde de jongeman duchtig aan de kaak
loor de mand en bekende de diefstal te l-
bronnen. Hij had gokschulden en had c
aar de knullen daneven om deze schuld

gen vernield. Ondanks de
waarschuwingen van de politie
onderkende menig automobi-
list het gevaar. Op die manier
vielen ook de meeste van de
negen slachtoffers in Catalo-

„Grote kans dat hij en
dan ook niet meer ver-
der leest. Het kan zelfs
zo ver gaan dat de lezer
van een dergelijke on-
aangekondigde adver-
tentie een anticipatie
riigt tegen het produk

Ik kende al het probleem in
de meest onbestuurbare ge-
meente van Nederland, Echt,
in Limburg, waar een sinds
jaar en dag opposerend en tot
de Hoge Raad procederend
raadslid zoveel beslag legt op
de kopieer-machine ten ge-
meentehulze, dat de ambtena-
ren er horend dol van worden.

Maar dat is juist de bedoe-
ling van dat niet weg te brand-
den raadslid.

Hij schreef: „Toen mijn oom
uit Kloetinge op bevorderde
leeftijd was geraakt, begon-
nen de jaren hem partner te
spelen. Hij raakte lelijk van
slag en uit zijn doen toen de

Voor beginnende artiesten is het moeilijk aan de bak timmeren

Pas toen ik dat hoorde, ging er een belletje branden

Daar kraait geen hond meer naar

Op dat moment rook de verkoper nattigheid

We knokken d'r hard aan

Het kind speelde de gebeten onschuld

Ik deed me flink te buiten aan die lekkere taartjes

Het hele plan stortte als een zeepbel in elkaar

Bas springt altijd voor iedereen in het vuur

Na die keer was bij Lia de boot vol

Wat een slecht resultaat; ze bakken er maar een potje van!

Richard ging even een frisse neus scheppen en kwam niet meer terug

Door zo gekleed te gaan, sla je een blunder

Hier heeft het bijzonder onderwijs gelukkig nog een vinger tussen de deur

Voor de functie van wijkagent zoekt men een door het leven geverfde man

Daar is geen kruid tegen opgewassen

Ik schoot uit mijn vel van woede
Ik hou er niet van om iemand in de luren te nemen
Ik kreeg van hem steeds lik op rekest
Er is geen speld tegen in te brengen
Zouden we daar maar geen vrede mee nemen?
Van her en ver kwamen mensen toegestroomd
Iets goed in je achterhoofd knopen
Een balletje kan raar lopen
Het viel wel in de gaten dat er iets weg was
De minister werd flink over de hak gehaald
Na de ontvoering kwam de zoekactie snel op touw
D'r is geen touw tussen te krijgen
De zaak liep in het water
Zoals de kaarten er nu voor staan ...
Hij liet de hele zaak in het honderd draaien
We kunnen er lang en kort over zijn
Hij houdt een appeltje achter de hand
Hij gaf hem lik op katoen

Dat groeit me boven mijn pet

Ach, ze hebben nog wel een paar mannetjes in het vuur

Maandag gaat hij bij oom Guus aan de bak

Jan had een zware dobber aan dat examen

Dat is het neusje van de crème

De politie voelde de jongeman duchtig aan de kaak

Ik stond er verbaasd van

Zelfde structuur, andere betekenis

Hij zal op die datum de VVD-huik aan de wilgen hangen

Je gaat nu toch niet die oude kastanjes uit het vuur halen

De baas blies meteen hard van wal

Zij brak in tranen uit

Hij geeft altijd van die steken onder het hart

Daar schieten we toch niets mee op? Dat is het karretje voor de wagen spannen

Verschillende structuur, maar wel betekenisverwantschap

Hij heeft het voortouw weer in eigen hand genomen

Zij kan de pot hachelen!

Hij heeft een grote vinger in de pap te brokkelen
Moeten wij niet in eigen boezem kijken?
Ik kneep 'm als een dooie dief
Het plan werd plotseling op de proppen gebracht
Die man zit zó slecht op z'n zaad!
Maar dat heeft geen zin; dat is achter de wagen aan hollen
Ze liep zich het zweet in de sloffen
Ik heb dat aan den lijve meegemaakt
Maar dat werd gelijk de kop in gesmoord
Op het laatste moment werd mijn hoop de grond ingeslagen
Na de toespraak moest Van Dam zijn billen bloot geven
Het initiatief liep de mist in
Dat zit wel in goede handen
Zij gingen als de kippen op het geschreeuw af
Het is niet vreemd dat de boeren zo fel zijn: zij staan al aan de
rand van de achtergrond
Toen was voor haar de emmer vol
Ik stond te knikken op mijn knieën
Hij maakte gelegenheid van de kans om te scoren

Je hoeft toch niet over alle slakken te vallen?

Zij vielen als paddestoelen uit de lucht

Je moet je niet met een kluitje uit het veld laten slaan

Voor een appelkrats kun je daar boeken kopen

Er komt een addertje onder het gras kijken

Een ander strijkt er dan met de poen vandoor

Hij zal zich er wel doorheen redden

Hij rookt als een ketting

Het trok mij wit voor de ogen

Ik zie het somber zitten

Dat de treinen niet op tijd rijden, is tegenwoordig meer sche-
ring dan inslag

Ik wil nog een probleem aan de orde snijden, voorzitter

Seks speelt ook een onderwerp in haar gedichten

Ik vertel je dit natuurlijk wel binnen vier kamers

Volgens mij neemt hij veel te veel horens op zijn vork

Wordt het nu niet eens tijd actie op zaken te zetten?

Alle medewerkers hebben de handen uit de mouwen ge-
stroopt om de storing te verhelpen

Ze zaten met gloeiende kolen op ons te wachten

Het liep helemaal fout; maar zij wist ook niet hoe de vork in elkaar stak

De Russische republieken vallen als los zand uit elkaar

De zwaarste loodjes moeten nog komen

Je hoeft nu toch niet geheel in pak en as te zitten?

Hij weet zich van de prins geen kwaad

Dat was voldoende om er de brui in te gooien

Deze onderzoeken zijn op een brede basis geschoeid

Toen hij dat hoorde, keek hij raar op zijn neus

Nee, dat is nog niet zeker, het hangt nog als nat zand in de lucht

Hij legde de vuile was op tafel

Verschillende structuur, andere betekenis

Zoiets laat ik echt niet zo gemakkelijk langs m'n kouwe kleren afglijden

'De regen komt met bakstenen uit de lucht vallen'

ROMMELEN MET GRAMMATICA

Hij veegt al zijn critici de pan uit. En: Het bestuur reilt en zeilt de vereniging. Beide bijzonder malle uitspraken. Deze keer niet omdat er twee uitdrukkingen verhaspeld werden: de producent ervan heeft min of meer de goede woorden voor de uitdrukking gekozen. Alleen heeft hij daar ernstig mee zitten knoeien. Van de volgorde waarin de woorden horen te staan, deugt bijvoorbeeld niet veel meer. Of zelfstandige naamwoorden als *een veeg* of *het reilen en zeilen* treden plotseling op als werkwoord: *veegt, reilt en zeilt*.

Door al dat grammaticale geknoei verliest de uitdrukking onmiddellijk haar figuurlijke betekenis. Dat verlies maakt haar onzinnig. Hier volgen enkele mooie staaltjes van zulk eigenzinnig gerommel.

Ik wil mijn schoonmoeder niet tegen mijn harnas in jagen

Het begint nu aardig uit de spuigaten te lopen

Clinton nam de gelegenheid te baat al zijn critici de pan uit te vegen

Het bestuur reilt en zeilt de vereniging

Maar dit is helemaal mijn pakkie niet an!

Daar zitten diverse kinderen van pluimage

Het voorstel stuitte tegen de borst van enkele bestuursleden

Dat werkt als een lap op een rode stier

Waarschijnlijk is hier de vader de wens van de gedachte

Iedereen staat stomgeslagen voor het podium

Zij vliegen elkaar altijd de haren in

Haar zuster was in België gaan bedevaren naar zo'n plek
waar de roomsen naartoe gaan

Ik zeg het zo duidelijk, opdat er geen uitleg voor meerdere
mogelijkheden vatbaar is

De sergeant kon de dienstplichtigen de heldendaden met sta-
ven bewijzen

De secretaresse was geheel over haar stuur en maakte stame-
lend duidelijk dat drie personeelsleden vermist waren

Ik laat er morgen toch maar een second opinion naar kijken

Na een heftige ruzie over salariering werd het viertal uit de
laan gestuurd

BIJNA GOED

Ik lust er wel soep van! Zo'n uitdrukking kunnen we nauwelijks fout noemen. In elk geval begrijpen we direct de bedoelde, figuurlijke betekenis ervan; dat *pap* in *soep* is veranderd, doet daar kennelijk niets aan af.

Bijna goed zijn alle voorbeelden van minimale ontsproingen: ze beperken zich tot een enkel woord. Doordat de schade zo beperkt is gebleven, is het soms lastig om op het goede woord te komen. Daardoor vormen ze een leuk zoekplaatje.

Bovendien is het verkeerd gekozen woord meestal een kernwoord uit een andere vaste uitdrukking met dezelfde of een verwante betekenis. Een aardige test om uw kennis van uitdrukkingen te toetsen. Zo kan in *je neus voorbijpraten* het misplaatste woord *neus* gemakkelijk in verband worden gebracht met de uitdrukking *iets langs je neus weg vertellen* of met *iets gaat aan je neus voorbij*. Het malapropisme is dan goed verklaarbaar: het ontstaat weer doordat de ene uitdrukking de gedachte aan de andere oproept.

Toch lukte het ons niet voor alle malle zegswijzen in deze rubriek zo'n aannemelijke verklaring te vinden. Waarom lust je bijvoorbeeld ergens liever *soep* van dan *pap*? Mogelijk roept *pap* misselijkmakende gevoelens op bij degene die zich zo uitdrukt; maar zulke nattevingsverklaringen blijven onbevredigend.

We beginnen de serie met verkeerd gekozen lichaamsdelen. Daarna volgen andere misplaatste naamwoorden, werkwoorden en voorzetsels.

Een verkeerd gekozen lichaamsdeel

Je hebt voor de derde keer je neus voorbijgepraat

Zij zullen dit project nog armen en benen moeten geven

Het vel wordt me over de neus gehaald

Is dat alles? Daar draai ik mijn nek niet voor om

Ik zal het hem onder zijn ogen wrijven

Dat moet je niet in je lijf durven halen

Daar durf ik mijn vingers voor in het vuur te steken

Daarna werden zij met de rug aangekeken

Nu zullen we dan eindelijk de armen eens uit de mouwen steken

Hij is niet te vertrouwen; hij heeft het achter z'n rug zitten

Hij heeft zich lelijk in de neus gesneden

Goh, je valt wel met je gezicht in de boter!

Een misplaatst naamwoord

Toen ik met de caravan dwars door Lyon moest, heb ik wel peultjes gezweet

Als pijltje bij paaltje komt, durft de lafaard niet

Kom op, ga elkaar nu geen muggen afvangen!

Je moet wel zoete koekjes bakken om van haar iets gedaan te krijgen

Zij heeft kip noch kraai

Dat moet u als zoete broodjes in de oren klinken

Helaas, hij heeft het loodje erbij neergelegd

Hij moest altijd de kooltjes uit het vuur halen

Hij wordt op zijn wenkbrauwen bediend

Ik ben vandaag met mijn slechte been uit bed gestapt

Ik lust er wel soep van!

Als door een wonder getroffen stond zij stil

Die zaak is zo rot als een mandje

Ik houd er niet van om over één dag ijs te gaan

Je kon een muis horen vallen

Dat zijn mensen die menen dat de wereld naar hun poppen moet dansen

Politici hebben een steentje voor als het gaat om belastingheffing

De baas hield haar eindeloos aan een draadje

De regen komt met bakstenen uit de lucht vallen

Ik werd door hem weer eens met een kwartje in het riet gestuurd

'Die man is niet te stuiten'

Dat heeft Marion uit de mouw gezogen
Maak dat de kachel maar wijs!
Deze kwestie riep vele vraagtekens op
Die heeft het licht ook niet uitgevonden
't Is niet allemaal koek en ei wat er blinkt
Af en toe moet je gewoon op je stutten staan
Er is helemaal niets nieuws onder de horizon
Je moet nu geen roet in de soep gooien
Dit valt vast niet bij iedereen in goede toonaarde
Die is met het noorderlicht vertrokken
De eenheid in de vakbond komt nu duidelijk op de terugtocht
te staan
Dat kun je op je buik aanvoelen
Hij legt de wonde op de zere plek
Die opmerking was natuurlijk tegen het verkeerde been
We zullen zijn wandelgangen nagaan
Mij werd gevraagd de zaak op de reling te zetten
Dat was nu eindelijk iemand die het paard bij de naam noemt

Een misplaatst werkwoord

Mijn schoonzuster loopt al maanden in de lappenmand

Vooralsnog is de economische boycot het gereedschap waarmee de Iraakse agressor wordt tegemoetgekomen

Na zijn aankomst nam de prins de erewacht af

De heer Bakker ging direct van wal na de opening

Hem is de moed toen in de schoenen geschoven

Het lachen zal hem nog wel bekomen

Na dagenlang verhoor ging hij door de mand

We hebben de zaak in goede banen gekregen

Die vissen hebben het loodje moeten laten

Wethouder Snijders stak het spits af

Ik zou niet graag in jouw schoenen zitten

Dat viel bij hem in het verkeerde keelgat

Kritiek die hout slaat, is altijd welkom

Dat druist de militairen tegen de haren in

Waar gewerkt wordt, vallen spaanders!

Zij steken de draak met mij aan

Ze liggen er niet ondersteboven van

Op m'n werk liet ik me nooit de les voorlezen
Kom, dacht ik, het wordt tijd dat ik weer eens in de pen kruip!
Wij hopen dat dit vruchten zal afdragen
We moeten hierdoor natuurlijk de moed niet laten hangen
Daar heb ik kosten noch moeite voor gedaan
De tekst wil me niet te binnen vallen
Vanaf die dag liep hij weer op vrije voeten
Dat kun je op je vingers nafluiten
Ik kan goed met mijn vrije tijd opschieten
We zullen alle zeilen bijeen moeten brengen om de stijging
van de werkloosheid te stoppen
Ze gaan niet goed met elkaar overweg
Het succes is hem niet komen aanvliegen
Hij is tegen dat bestemmingsplan onmiddellijk in het geweer
geklommen
Wie het breed heeft, laat het breed waaien
Toen de leraar Sofietje van spieken beschuldigde, blies zij fel
van leer
Het is verkeerd je kop in 't zand te bijten
Gelukkig doet mijn moeder er geen doekjes om

Een misplaatst voorzetsel

Gelukkig, het huis is weer van kant

We moeten nu eindelijk eens spijkers in koppen slaan

Ze bulken in het geld

Zij is naast de boot gevallen bij de prijsuitreiking

Je kunt er geen peil omheen trekken

Hij is uit het oog van de naald gekropen

Weet je wie ook de pijp al door is?

Zij zegt de dingen recht tegen z'n raap

Hij ligt de hele avond voor de buis gekluisterd

Daarna gooide hij het op een andere boeg

Hij vist altijd naast het net

Waar het vooral om schort is een juridische studie

Ga d'r maar tegenaan staan als er zoveel moet gebeuren

Ik zou blij zijn als dit onderwerp nader aan de aandacht gebracht zou worden

Zij hadden er veel uit kunnen opsteken

FOUT EN TOCH NIET ZO MAL

Sommige malapropismen zijn zo gek nog niet. Als we van iemand zeggen dat hij *op eigen benen woont*, dan drukt dat eigenlijk veel beter onze bedoelingen uit dan de correcte vorm *op eigen benen staan* dat doet. Op eigen benen staan we normaal gesproken allemaal. Maar de figuurlijke betekenis van die woorden – ‘onafhankelijk zijn, zelfstandig zijn’ – wordt met het werkwoord *wonen* mooi naar de oppervlakte gebracht.

Dan zijn er nog de malapropismen die een verkeerd woord bevatten dat beter past bij de letterlijke betekenis van een ander woord in de uitdrukking. Zo roept in ‘Zij is nogal huiselijk ingericht’ het woord *huiselijk* als vanzelf het woord *ingericht* op. Een zeer voorstelbare verspreking.

Evenmin mal vinden we de uitdrukkingen waaraan een stukje uit een andere uitdrukking is vastgeplakt. Ze lijken te ontstaan vanuit de behoefte aan een nog krachtiger formulering. Als het publiek na een voorstelling zó onder de indruk is dat het minutenlang stil blijft – zo stil dat je *een speld in een hooiberg kunt horen vallen* – dan drukt dat prachtig de allerstilste stilte uit.

Hij woont al jaren op eigen benen

Na het overlijden van haar vader werd oom Jan haar toeziend oog

Als de drukte een beetje van de ketel is, moeten we maar weer eens een afspraakje maken

We stonden met open ogen te kijken

Een ogenblikje geduld alstublieft, ik heb ook maar twee paar handen

Hij nam een lachertje met mij

Het is maar een speldenprik in een hooiberg

Die fietsen vliegen als broodjes weg

Zij heeft het toch maar voor elkaar gefikst

Voor zijn problemen vond hij bij haar een gehorig oor

Piet is de drijvende motor achter dit initiatief

Als klapper op de vuurpijl kregen we voor twee personen een reis naar Parijs aangeboden

De vereniging scoorde hoge ogen op het festival

Hij vergezelde hem naar zijn laatste begraafplaats

Je kon er een speld in een hooiberg horen vallen

Het schema zal over drie weken kant-en-klaar gereed zijn

Om die ramen te lappen moet ik waaghalsbrekende toeren verrichten

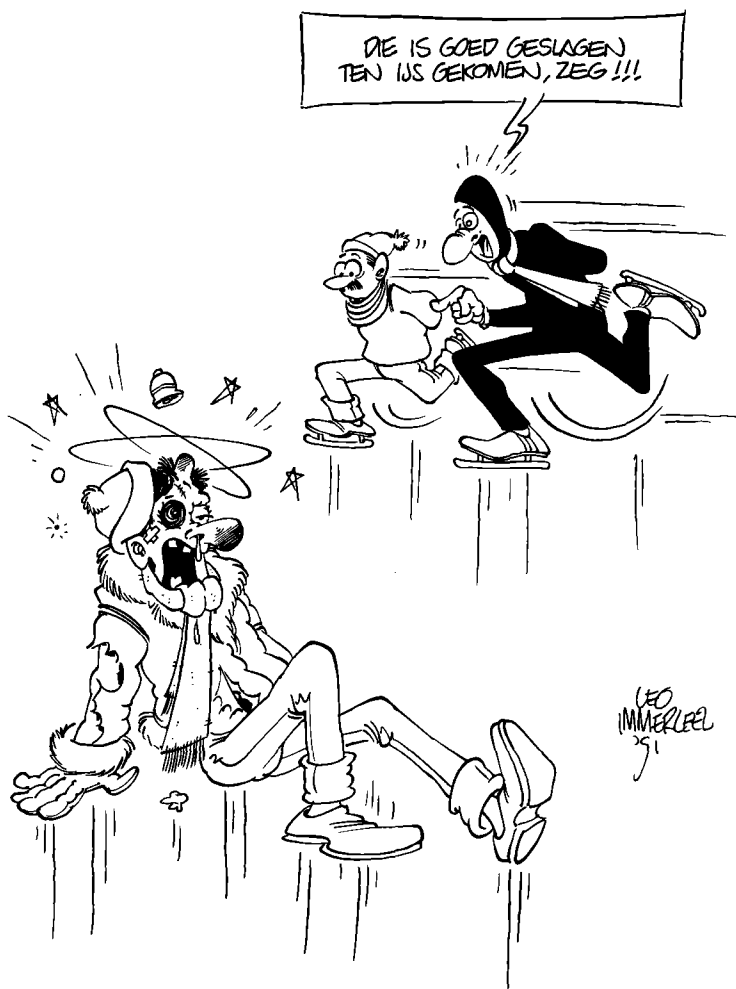
De ambtenaren worden daar horende dol van

Na mijn examen ga ik eens lekker uit de band spatten

Hij was helemaal uit zijn doen en laten

Hij werd op handen en voeten gedragen

Het schip is met man en macht vergaan
Dat werd hem in de mond gepraat
Het ligt haar niet breed voor het oprapen
Ze is nogal huiselijk ingericht
Hij is er met beide voeten ingetuimeld
Er lag een enorme druk op z'n schouders
Die zaak groeit buiten de perken
De hockeyclub werd optimaal forma bijgestaan door een
team begeleiders
Het regende pijpenstralen
En nu linea directa naar huis!
Annemarie? Da's geen katje om zonder handschoenen aan te
trekken!
Hij is met stille teentjes vertrokken
Enkele onderwerpen liggen mij zeer nauw aan het hart
Dat was me wel het puikje van de zalm
Dat lijkt me een veeg teken aan de wand

'Ja hoor, hij kwam goed geslagen ten ijs'

Een verhaal apart

Enkele malapropismen verdienen een bijzondere plaats. Niet omdat ze niet in een van de voorgaande categorieën zouden passen. Wel omdat ze, dicht bij elkaar geplaatst, zoveel beter hun eigen verhaal vertellen.

Pas als we het ene na het andere voorbeeld zien van concreet gemaakte woorden en uitdrukkingen, raken we onder de indruk van de creativiteit van de taalgebruiker.

Pas als we het ene na het andere kindermalapropisme lezen, krijgen we oog voor de manier waarop kinderen lastige, abstracte woorden handig vervormen tot simpeler woorden.

Dit hoofdstuk bevat vijf van die aparte verhalen. Naast kindermalapropismen en concretiseringën treft u een verzameling verminkte namen aan en een serie fraaie vernederlandsingen. We sluiten onze verzameling af met een freudiaans verhaal.

EEN BULDERDOOS VOL KINDERTAAL

Sommige woorden zijn voor kinderen veel te abstract en daardoor onbruikbaar. Kinderen zitten daar over het algemeen niet zo mee: ze verzinnen wel een handige oplossing voor zulke probleemwoorden. Uit hun eigen, eenvoudige woordmagazijn vissen ze een simpeler woord op dat in klank wel wat weg heeft van het moeilijke woord. Uiteraard is de betekenis van dat nieuwe woord wél begrijpelijk. Een slimme operatie die de verrukkelijkste malapropismen oplevert.

Kijk mama, wat een mooie Prins-Bernhardshond!

Die put hebben ze toen met een bulderdoos gegraven

En toen kuste de prinses de kikvorst

Altijd is Cognacje ziek ...

Ik drink wel eens bier, maar ik ben nog nooit verdronken

Gaan we nog eens naar het Hunkemöller-museum?

Waarom is iedereen toch zo boos op Saddam Woestijn?

Worden Haagse windhonden nog gebruikt voor de konijnenjacht?

Mammie, mag ik weer in het papieren badje?

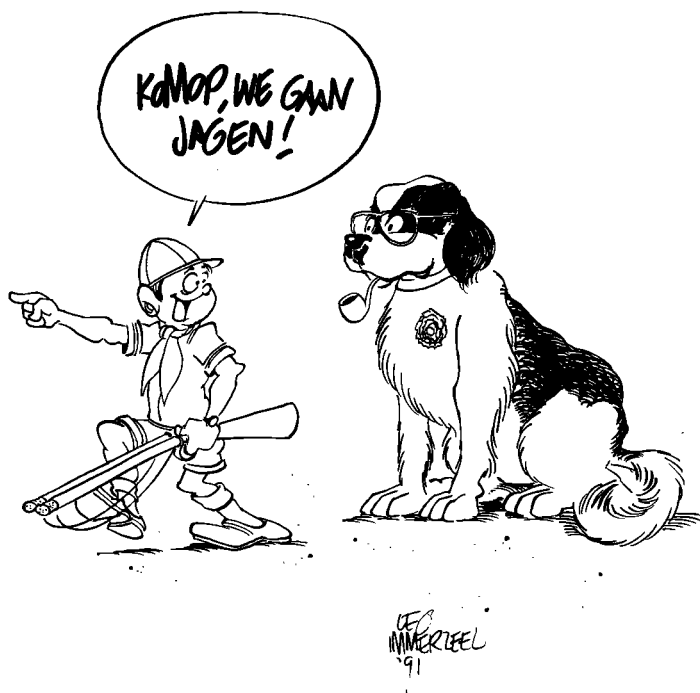
Maar je mag onze hond Quinta niet laten pasteuriseren, hoor!

Als jouw blinde arm er maar niet uit moet!

Paps, je vergeet je achtertas! (Vader zet die tas gewoonlijk achter op zijn fiets)

Mag ik nog een keer met jou in de boksautootjes?

Mijn vader heeft een stuurverkrachter op de auto

'Kijk mama, wat een mooie Prins-Bernhardshond!'

LASTIGE NAMEN

Mohikanen??? Als u het treurige indianenverhaal over die uitgestorven stam ooit las, zegt die naam u natuurlijk nog iets. Deed u dat niet, dan kunt u zich er misschien weinig bij voorstellen. Wel gebruiken we te pas en te onpas de gevleugelde uitdrukking die de titel en de laatste woorden van dat verhaal vormen: *de laatste der Mohikanen (zijn)*.

Als we met Mohikanen niets hebben, loopt hun naam gevaar: lastige namen worden graag verbasterd of, nog erger, vervangen door een andere waar we ons wel iets bij kunnen voorstellen. En zo kunnen we de laatste van van alles zijn.

Zij waren de laatste der Harmonicanen

Ik heb geen zin om als laatste der mohammedanen hier te blijven

Als je die bon nu nog niet hebt ingestuurd, behoort je wel tot de laatste der Morianen

Pas op! Zo gaat dat ding naar de Filippijnen!

Hormonen mogen met meer dan één vrouw trouwen

Van apocalyps maken ze hoestbonbons

Voor dit gerecht kun je beter carrière-kaas gebruiken

Wil jij ook nog een macaronikoek?

Jozef van Arie met Thea

Dat karwei was een tetanuskwelling

Het zwaard van Goliath hing boven zijn hoofd

Wat heeft die man toch! Ja, hij heeft last van de ziekte van Pakistan

Dat is geen wet van meten en persen

Marokkanen vieren rammenas

Ik heb vooral genoten van die wedstrijd tegen de Arabische Emigranten

Amerika heeft nu ook troepen gestuurd naar de Verenigde Arabische Emigranten

Oh wat doet uw Dief van Bagdad het goed!

T.k.: Dief van Bachia (plant), wegens te grote afmeting

Ik loop nog liever naar de Mokumerhei

Zijn opa kon praten als brugwater!

'Mijn buis van extase is verstopt', aldus de oorpatiënt

Misschien staat dit wel in de Kamper Almaniak

We moesten voor Engels *De kale Pimpernel* lezen, maar ik heb dat nooit gedaan

CONCREET IS LEKKER DUIDELIJK

Niet alleen kinderen hebben problemen met moeilijke en abstracte begrippen. Bij sommige woorden kunnen ook volwassenen zich moeilijk iets voorstellen. En dan is een malapropisme gauw geboren.

Wat maakt sommige woorden zo moeilijk? Bijvoorbeeld het feit dat een woord sterk verouderd is. Zo'n verouderd begrip komt vaak uitsluitend nog voor in een versteende uitdrukking. Daarbuiten gebruiken we het niet meer. Wat is *bekokstoven* bijvoorbeeld? En wat is een *bierkaai* in vredesnaam?

Woorden die niet meer actueel zijn, of die gewoon lastig zijn of te abstract, worden vervangen door meer eigentijdse, begrijpelijke woorden. Dus liever iets *bekokhalzen* dan *bekokstoven*. En niet meer vechten tegen de bierkaai, maar liever tegen de *bierkuil* of de *bierkraan*. Want concreet is zo lekker duidelijk.

De eerste serie bevat concreet gemaakte woorden, de tweede concreet gemaakte uitdrukkingen.

Concreet gemaakte woorden

Ik werd beschuldigd van insecs met mijn dochter

Mijn neus is niet in orde; ik moet van de dokter naar de poliepkliniek

Zij werden al corpulerend betrap

Hij heeft dat plannetje in zijn eentje bekokhalsd

Hij kon niet aanzien hoe zijn moeder wegwijlde van verdriet

Vandaag was er na de dienst een collecte voor de economen
van de Kerken

Door zijn ondoordachte uitspraken bracht hij me in een moeilijk pakket

Hij wordt gemeden sinds men weet dat hij xerexpositief is

Die Reagan, dat was een echte volksmanager

Pas op, als u deze schade vergoedt, scheidt u een president

Heeft de natuur u partner gespeeld?

Het episch centrum van de aardbeving lag in de buurt van de
Zuid-Italiaanse stad Potenza

Doe toch niet altijd meteen zo verongelukt!

Dat was geen moeilijke prestatie; het ging allemaal van een
glazen dakje

Ik blijf nog maar steeds Gronings verkouden

Hij had zo'n blouse met van die pouletten op de schouders

Ik heb testikels aan mijn dikke darm

Robert Long is een typisch voorbeeld van een echte narcis

Dit kan voor ons de weg plavuizen

Hij is ameublemensis bij mijn zoon op school

Dit jongetje wil later tamboerijn worden

Na de wedstrijd gonst het zweet altijd van hem af

Ik ben bijna helemaal onderzocht; nu alleen mijn altvleesklier
nog

Dat blijf ik in alle toonladders ontkennen

Ik brei die trui waarschijnlijk in de patiëntsteek

Onverzadigd linoleumzuur voorkomt hart- en vaatziekten

Aan het naar buiten komen van de ijsberen was geen rug-
baarheid gegeven

De begrafenisstoet bestond uit één lijkwagen en vijf volks-
wagens

Dat vlees wordt lekkerder met mierenwortelsaus

‘Medicaid’ is bedoeld om de nood te ledigen

Dit zijn allemaal elftallen uit de lagere legioenen

Die mensen werken daar als geleislaven

Het vinden van de juiste mensen kan toch niet het brokstuk
zijn

Daar bestaat juriscorrespondentie over

De nieuwste triologie van Christie wordt vaak uitgeleend

Het is hier geen financieeltropische instelling!

Onze tuin is afgezet met schaamdelen

Eerst moeten we natuurlijk een kompetent opzetten

Thans is de bacterie bezig een waar slachtveld aan te richten
onder de arme, achtergebleven bevolking

Concreet gemaakte uitdrukkingen

En wat doet de politie? Niets, het is vechten tegen de bier-
kraan

Maar voor mij alleen is dit vechten tegen de bierkuil

Een vragenlijst kan natuurlijk maar een klein slipje optillen
van de sluier over schrijfdidactiek

Het wordt tijd dat u een stukje van de sluier oplicht

Toen ik de waarheid hoorde, vielen mij de schelpen van de
ogen

Tienduizend gulden?? Dat is een ruk uit mijn lijf

Zij kwamen van heiden en verre

Toen pas kwam de aap uit de boom

Niemand heeft hem een strookbreed in de weg gelegd

Men ergerde zich eraan dat zij zo trots als een paus rondliep

Uit die situatie hebben wij lesgeld betaald

Dat gaat helaas met nogal wat moeilijkheden te paard

Daar steken wij de loftrumpet voor uit
Hij gooit de kogel door de kerk
Hij scheert altijd alles over één kant
Zijn moeder was de drijvende veer in zijn leven
En dan kunnen we met een schone luier beginnen
Zij willen met een schone lijst beginnen
De tering is geworpen!
Voor een hap en een krats kun je daar je inkopen doen
Ze nam bij dat bedrijf algauw de kuitenlatten
Hij is goed van de broekriem gesneden
Ik sta nog in duplo
Ik heb die zeurpiet nul op z'n orkest gegeven
Denk erom, na het feest kom je liniaal rectaal naar huis
Die ligt onder de groene aarde
Je hoeft met haar heus geen medelijden te hebben, ze zit goed
in de natte was

'Doe toch niet meteen altijd zo verongelukt!'

VERNEDERLANDSTE VREEMDELINGEN

Elke taal leent wel eens wat uit een andere. Dus ook de onze. Een geleend woord is meestal ook een geleerd woord. Het is daarom niet zo vreemd dat we veel malapropismen tegenkomen in de verzameling 'woorden met een vreemde herkomst'.

Vernederlandsingen vormen daarbinnen een apart verhaal. Als we met de taal van herkomst niet vertrouwd zijn, zijn we ons van het geleende karakter van een woord lang niet altijd bewust. Dat is een bron voor de prachtigste vervormingen. Het geleerde, geleende woord wordt keurig in onze moers-taal omgezet. Als het maar ongeveer hetzelfde klinkt – dan is het goed.

Moet dat stand op heden gebeuren?

Zij woont tijdelijk in een soepterrein in Amsterdam

Zij was een echte vlam fatale

Ik heb heel wat keren met hem in de kluns gelegen

Door zijn hartkwaal leeft hij nu met een peesmeter

Ons nieuwe kantoor heeft gelukkig airconditie

Maar dat is een heel ander kapittel

Als uw vrouw nu nog niet wil, moet zij worden omgeturfd

Helaas kan ik de tekst niet voor u afdrukken, want onze lezersprinter is defect

Hij wilde zijn werk koet koet koet afmaken

Voor ingewikkelde schema's gebruik ik liever de overheids-projector

De atleet oefende op een homotrainer

Wat wordt hun oudste dochter al kroket, hè?

Die avond hadden zij zich niet geheel volgens de etiketten gedragen

De buurman heeft zo'n gevaarlijke hond, een pisboel

Dat vind ik nu een inbreuk op mijn privaat

De aanslag raakte het commerciële hart van het Britse etablissement

Toch maar in dezelfde taal gebleven

Niet altijd worden leenwoorden in de eigen taal omgezet. Maar ook niet in een andere! Erg mooi zijn de zinnen waarin het ene leenwoord het andere heeft verdrongen. Zolang beide woorden maar dezelfde herkomst hebben. Dus een *workmate* of een *walkman* op je hoofd, wat maakt het ook uit? Als Engels maar Engels blijft.

Vijftig kilometer voor de eindstreep derailleurde Jelle Nijdam

De sponsor wilde het evenement nogmaals steunen, mits het in dezelfde ambulance als de vorige keer zou plaatsvinden

Zo'n leren omslag geeft een beetje jacquet aan het geheel

Hij is dol op muziek; hij loopt de hele dag met zijn workmate op zijn hoofd

Het was afgelopen toen hij surveillance van betaling moest vragen

Doet u ook aan aquapunctuur?

Je zult geen lid worden van die vereniging; je komt nooit door de barrage

Gratis af te halen: FISCUS ± 2.50 m hoog, o.a. geschikt voor instellingen

FOUT OF FREUDIAANS?

Natuurlijk dragen ook verborgen wensen en gedachten er soms toe bij dat wij uit het magazijn in ons hoofd per ongeluk de verkeerde vorm oppakken. De verwarring tussen iets zeggen en iets denken. Zou die de voorbeelden in deze laatste serie niet mooi verklaren?

Die leraar kent het klappen van het bijltje wel!

Graag zou ik hier even op willen inhakken

Hij zit in de gevangenis voor een zedendelicatesse

De verdachte verdedigde zich met de opmerking dat hij tijdens zijn daad een dwaas voor ogen had

Je hebt mijn onderverdeelde aandacht

U kunt zich echter beter aan dat rookverbod houden, ook al bent u een verwoest roker

Natuurlijk zullen wij goed bewapend ten ijs komen, aldus Bolkestein

Toen ik binnenkwam, zag ik de buit al hangen

Denk maar niet dat je mij met grove taal kunt imiteren

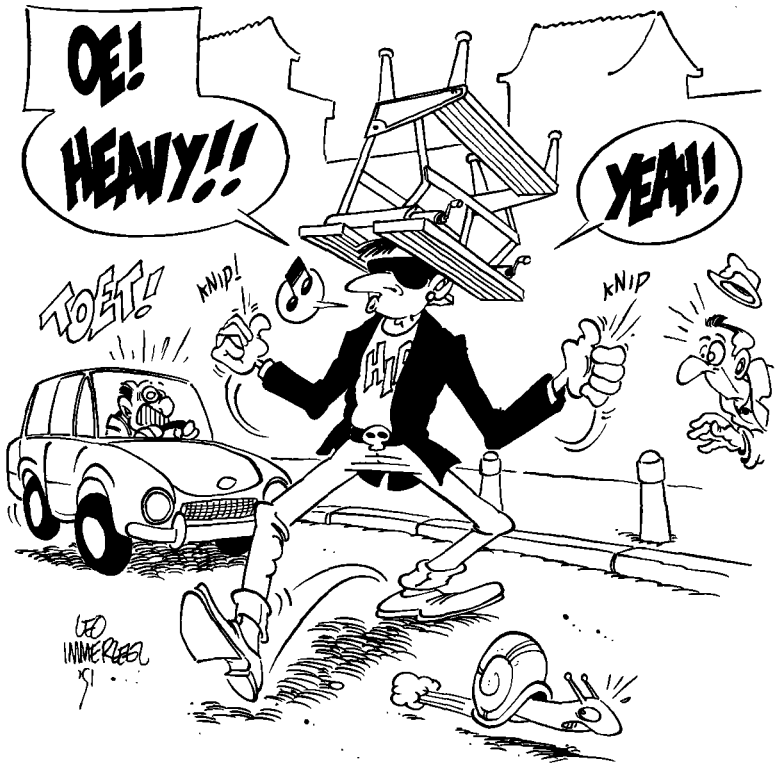
Alles liep op rolletjes, maar aan het eind kwam er toch nog een kind in de kamer

Op deze foto staat Wout tegen ons te hoereren

De sluier opgelicht

In 'De sluier opgelicht' vindt u alle vermoedelijk bedoelde woorden en uitdrukkingen terug. *Vermoedelijk*, omdat we slechts achteraf kunnen vermoeden welke uitdrukkingen of woorden de taalgebruiker heeft verward. Wij namen in ons overzicht de 'oplossingen' op die de malapropismen naar ons idee het best verklaren. Maar daarmee willen wij het bestaan van andere, mogelijk betere verklaringen geenszins uitsluiten.

Als een bestaand woord de plaats van een ander bestaand woord heeft ingenomen, treft u in het overzicht uitsluitend de bedoelde vorm aan. Als twee (of meer) woorden of uitdrukkingen samen de ingrediënten vormden voor een malapropisme, vindt u al die verschillende 'erflaters' terug.

'Hij is dol op muziek; hij loopt de hele dag met zijn workmate op z'n hoofd'

MALLE WOORDEN

Gevecht tussen twee woordvormen

Een verkeerd begin

- 15 stethoscoop
 gezant (afgezant)
 flexibel
- 16 ijlings
 chalet
 infectie
 vicieuze
 bevallig
 mitella
 perplex
 alfabetische
 beenfractuur
 gevorderde
 behelst
 beslagen
 afgeschilderd
 verzopen
 mentaal
 etnische
 ponskaarten
- 17 illuster
 aperitiefje
 oriënteren

Een verkeerde kern

- 17 insinuatie
 gedistingeerd

18 controleerend
 exploiteert
 curatele
 prothese
 provisorisch
 coniferen
 observeren
 radialen
 betaamt
 permanente
 gerenoveerd
 botulisme
 gecondoleerd
 blancheer
 inseminatie
 rechercheur
 conventionele
 capsules
 coryfeeen
 geobsedeerd
 astronomische
 cassatie
 consequent
 gespecialiseerd
 tweecomponentenlijm
 begane
 nasirames
19 geamputeerd
 mortuarium

Een verkeerd slot

19 placebo
 vicieuze
 generale
 cumulatie

knierflexen
tuba
receptieboek
liquiditeitsproblemen
genoegzaam
context
vloeiend

Klinkervariaties

19 radicaal
21 unaniem
tutoyeren
imbecielen
dementeren
in coma
geëvolueerd
dimensie
bogen
coma
vitaal
legenda
ideële
gading (+ klemtoonverschuiving!)
menstrueert

Medeklinkervariaties

21 apporteren
22 bedremmeld
couveusekindje
hartig
lacunes
bedoening
dyslectisch
conform

- incest
- fascinerend
- onthand
- gamellen
- plectrum
- prostaat
- aanverwante
- injectiespuiten
- 23 loodsen
- schutten
- geschetst
- afgodisch
- uitgeklust
- uittreksel

Wandelende klanken

- 23 conversatiezaal (wandelende v, s)
- 24 prostaat (wandelende r)
- legitimatiebewijs (wandelende g, m)
- escaleert (wandelende s, c/x)
- geruïneerd (wandelende r, u)
- ongekunsteld (wandelende n, t)
- integreren (wandelende r)
- geretourneerd (wandelende ou)
- druppel (wandelende r)
- sjablonen (wandelende l)
- calamiteiten (wandelende m, l)
- cholesterol (wandelende l)
- procederen (wandelende c, d)
- tribunes (wandelende r, i en u)
- hypocriet (wandelende r)
- compilatie-cd (wandelende l)

Een wandelende lettergreep

- 25 aanstootgevend

Verre familie

- 25 beproeving
 liguster
 animo
 legitimatiebewijs
 revalidatiecentrum
 intendant
 alligators
 esthetisch

Stoeiende betekenissen

Alleen betekenisverwantschap

- 27 indicatie/suggestie
 synchroon/analooq
 vergetelheid/verdomhoekje/vergeetboekje
 afgestemd/toegespiet
 getogen/opgegroeid
 continu/permanent
- 28 herinnering/aandenken
 zeggenschap/inspraak

Vormovereenkomst en betekenisverwantschap

Bestaande malle woorden

- 28 naturaliseren/nationaliseren
 delegeren/dirigeren
 geblindeerd/geblinddoekt
 daargelaten/nagelaten
 allergisch/agrarisch (mede onder invloed
 van 'hooikoorts')
- instelling/instantie
 gereanimeerd/gereïncarneerd

- ontlasting/ontsluiting
openbaarheid/openbaring
voorschot/voorsprong
komende tijd/toekomst/toekomend
vakwerk/vakbond (werk/vakbond)
- 29 rekening houden met/zich rekenschap geven van

Niet-bestaande malle woorden

- 29 provisorisch/improvisatie
verduisterd/verdonkeremaand
ingenomen met/opgetogen over
angstaanjagend/angstwekkend
incompetent/incapabel
mortuarium/crematorium
opgelicht/getild

Enkele 'on'-woorden

- 30 onooglijk/afzichtelijk
onduidelijke/duistere
verstoken/onthouden
nonchalant/onzorgvuldig/galant
antipathiek/sceptisch/antiseptisch
bewusteloos/onbewust/niet bij bewustzijn
dodgeboren/ongeboren
slapend/gevoelloos

Een lettergreepje meer of minder Het malle woord is langer

Alleen vormovereenkomst

- 31 luiden
32 initialen

aanwijzing
stuiten
gemeubileerde
bloedig
ongepaste
gefuseerd
intimiteit
schamele
brandstofverslindende
hartigs
verwijdt
wijst
tempen
combine
33 credo
ophalen
tirade
gedetailleerde
blancheren
karakters
protesteren
rouleert
weldadige
antipathie
thermaal bad (thermenbad)
prostaat
ovatie
eengezinswoning
34 gedupeerde
initialen
charisma
onpasselijk
geporteerd
gelimiteerd
reactiesnelheid
amfitheater

puberteitsjaren
beenfractuur
groots
hartinfarct
pincode
slagzin
completeert
stekjes

Vormovereenkomst en betekenisverwantschap

- 35 ontoereikend (onberekenbaar)
 precies/precieus/precisie
 opgeklaard/klateren/opkalefateren
 vermenging/mengeling/verstrengeling
 frigide/frigidaire
 verstuikt/struikelen
 getuigschrift/getuigen
 bloedtransfusie/transplantatie
 inlevingsvermogen/iets van jezelf inleveren
 rassendiscriminatie/criminaliteit
 nakomer/nakomeling
 notoire/notabele
 vestingstad/vestiging
 beluisterd/aangehoord
 antiquair/antiquiteit
- 37 dyslectisch/dialectisch
 cirkelde/circuleerde
 capabel/comfort/competent
 markeerstift/articuleren
 kuisheidsgordel/veiligheidsgordel
 gratie/roulatie
 zicht/gezicht
 denigrerend/degenererend
 lidmaten/ledematen/leden
 patent/permanent

onwelvoeglijk/onwelgevallig (gevoeglijk)
ruggenmerg/mergel
gehuisvest/gevestigd

Het malle woord is korter

Alleen vormovereenkomst

- 38 devalueren
 conservatorium
 Gedeputeerde
 allergisch
 magnetische
 allergisch
 gynaecologische
 emeritaat
 genealogisch
 executie
 incontinent
 discipels
 gekatheteriseerd
 gereanimeerd
- 39 ingrediënten
 gefusilleerd
 consensus
 geëvalueerd
 vestigingen
 micro-organismen
 revalidatiecentrum
 anorexia nervosa
 betranspireerd
 ligusterheg
 onregelmatige
 katheterisatie

Vormovereenkomst en betekenisoverwantschap

- 39 karikaturen/creaties
 chronologisch/chronisch
 koortsachtig/koortsig
- 40 overlevering/overleving
 openbaarde/ontwaarde
 genaturaliseerd/genetraliseerd

MALLE UITDRUKKINGEN

Rinkelende lampjes en brandende belletjes

Structuur- en betekenisovereenkomst

- 44 kind noch kraai hebben/heg noch steg weten
46 aan de weg timmeren/aan de bak komen
er gaat een belletje rinkelen/een lampje branden
er kraait geen haan naar/kijkt geen hond naar
nattigheid voelen/onraad ruiken
hard knokken voor/hard trekken aan
de beledigde/vermoorde onschuld spelen/
de gebeten hond zijn
je ergens aan te goed doen/te buiten gaan
uiteenspatten als een zeepbel/instorten als
een kaartenhuis
door het vuur gaan/in de bres springen
de boot is aan/de maat is vol
er niets van bakken/een potje van maken
een frisse neus halen/een luchtje scheppen
een flater slaan/een blunder begaan
een vinger in de pap hebben/een voet tussen
de deur hebben
door het leven getekend/door de wol geverfd
er is niets tegen opgewassen/geen kruid
tegen gewassen
47 uit zijn vel springen/uit zijn slof schieten
iemand in de maling nemen/in de luren leggen
lik op stuk krijgen/nul op (het) rekest krijgen
er is niets tegen in te brengen/geen speld
tussen te krijgen
ergens genoeg mee nemen/vrede mee hebben
van heinde en verre/van her en der

iets in het achterhoofd houden/in de oren knopen
een balletje kan vreemd rollen/het kan raar lopen
het viel in het oog (het viel op)/het liep in de gaten
iemand op de hak nemen/een hak zetten/
over de hekel halen

iets op gang brengen/op touw zetten
geen speld tussen te krijgen/geen touw aan
vast te knopen

in het honderd lopen/in het water vallen
zoals de zaak ervoor staat/de kaarten liggen
in het honderd lopen/in de soep draaien
ergens lang en breed over praten/kort over zijn
iets achter de hand houden/een appeltje voor
de dorst bewaren

48 iemand lik op stuk geven/van katoen geven
dat groeit mij boven het hoofd/gaat me boven de pet
een paar ijzers in het vuur hebben/mannetjes achter
de hand hebben

aan de slag gaan/aan de bak komen
ergens een zware kluijf aan hebben/een harde dobber
het neusje van de zalm/de crème de la crème
aan de tand voelen/aan de kaak stellen
ergens verbaasd over zijn/perplex van staan

Zelfde structuur, andere betekenis

48 de lier aan de wilgen hangen/de huik naar
de wind hangen
oude koeien uit de sloot halen/kastanjes uit
het vuur halen
direct van wal steken/hoog van de toren blazen/
hard van stapel lopen
in tranen uitbarsten/het angstzweet brak haar uit
iemand een steek onder water geven/een hart
onder de riem steken
het paard achter de wagen spannen/iemand voor
je karretje spannen

Verschillende structuur, maar wel betekenisoverwantschap

- 48 het heft in handen nemen/het voortouw nemen
de pot op kunnen/je kunt me de bout hachelen
- 49 een vinger in de pap hebben/heel wat in de melk/
pap te brokken hebben
de hand in eigen boezem steken/naar onszelf kijken
als de dood zijn/hem knippen als een ouwe dief/
een dief in het donker
iets te berde brengen/met iets op de proppen komen
op zwart zaad zitten/slecht bij kas zijn
het paard achter de wagen spannen/
achter de feiten aan hollen
zich het vuur uit de sloffen lopen/
zich in het zweet werken
iets aan den lijve ondervinden/zelf meemaken
iets de kop indrukken/iets in de kiem smoren
alle hoop wordt de bodem ingeslagen/
iets de grond in boren
met de billen bloot/zich blootgeven
de mist in gaan/in het honderd lopen/
op niets uitlopen
dat zit wel goed/is in goede handen
ergens als de kippen bij zijn/ergens snel op afgaan
aan de rand van de afgrond staan/
op de achtergrond staan
de maat is vol/de druppel die de emmer
doet overlopen
met knikkende knieën staan/staan te trillen
op de benen
gebruikmaken van de gelegenheid/zijn kans
grijpen/de gelegenheid aangrijpen
- 50 op alle slakken zout leggen/over alles vallen
als paddestoelen uit de grond schieten/
uit de lucht komen vallen
zich uit het veld laten slaan/met een kluitje in het riet
laten sturen

voor een appel en een ei/een habbekrats
er zit een addertje onder het gras/
er komt meer bij kijken
er met de poen vandoor gaan/het geld opstrijken
je ergens doorheen slaan/jezelf redden
kettingroker/roken als een schoorsteen
wit wegtrekken/het werd mij zwart voor de ogen
iets niet zien zitten/somber inzien
schering en inslag zijn/eerder regel dan
uitzondering zijn
iets aansnijden/aan de orde stellen
een rol spelen/onderwerp zijn
binnen vier muren/binnenskamers
te veel hooi op zijn vork nemen/
de koe bij de horens vatten
orde op zaken stellen/actie ondernemen/
iets op touw zetten
de handen uit de mouwen steken/
de mouwen opstropen
51 op hete kolen zitten/(gew.) op gloeiende
kolen staan, liggen, zitten
weten hoe de vork in de steel zit/
de zaak in elkaar steekt
als los (droog) zand aan elkaar hangen/
iets valt uiteen
het ergste moet nog komen/de laatste loodjes
wegen het zwaarst
in zak en as zitten/bij de pakken neerzitten
van de prins geen kwaad weten/zich van
geen kwaad bewust zijn
ergens de brui aan geven/de handdoek in de ring
gooien/het bijltje erbij neergooien
op dezelfde leest geschoeid zijn/
een brede basis hebben
raar opkijken/op je neus kijken
iets hangt nog in de lucht/als los (droog) zand
aan elkaar

de vuile was buiten hangen/
de kaarten op tafel leggen

Verschillende structuur, andere betekenis

- 51 iets van je af laten glijden/iets gaat je niet in
je kouwe kleren zitten

Rommelen met de grammatica

- 53 iemand tegen je in het harnas jagen
dat loopt de spuigaten uit (uit de hand lopen)
iemand een veeg uit de pan geven
(iemand de mantel uitvegen)
het reilen en zeilen van
(het bestuur runt de vereniging)
dat is niet mijn pakkie-an
(verbastering van Maleis pakkian)
kinderen van diverse pluimage
dat stuit hun tegen de borst
als een rode lap op een stier
- 54 de wens is de vader van de gedachte
met stomheid geslagen ('stomverbaasd')
elkaar of iemand in de haren vliegen
ter bedevaart gaan
voor meer dan één uitleg vatbaar zijn
iets met bewijzen staven
overstuur zijn
iemand om een second opinion vragen
iemand de laan uit sturen

Bijna goed

Een verkeerd gekozen lichaamsdeel

- 56 mond (iets langs je neus weg vertellen/
 iets gaat aan je neus voorbij)
 handen en voeten
 oren
 hand (je *nek* ergens voor uitsteken)
 neus (iets *onder ogen* krijgen/brengen)
 hoofd
 hand (daar durf ik mijn *vinger* voor op te steken)
 nek (iemand de *rug* toekeren)
 handen
 ellebogen (achter iemands *rug* om iets doen)
 vingers (je bij de *neus* laten nemen/op je *neus* kijken)
 neus

Een misplaatst naamwoord

- 56 peentjes (het was geen *peulenschil*)
 puntje (bij paaltje)
 vliegen (*muggenziften*)
57 broodjes (iets voor *zoete koek* slikken)
 kind noch kraai (geen *kip* = niemand)
 muziek (*zoete broodjes* bakken)
 bijltje (het *loodje* leggen)
 kastanjes
 wenken (op je *wenkbrauwen* lopen)
 verkeerde (*slecht* gehumeurd)
 pap
 de bliksem
 lek (zo *rot* als een mispel)
 nacht
 speld (*een muis* horen lopen)
 pijpen (de *poppen* aan het dansen hebben)

uit (*door* de schoorsteenpijp)
voor (iets zeggen *tegen*)
aan (*voor* de buis liggen)
over (het *op* een andere manier proberen)
achter (ergens *naast* grijpen)
aan (het gaat *om*)
aan (er *flink tegenaan* gaan)
onder (*aan* de orde stellen)
van (*uit* opmaken)

Fout en toch niet zo mal

- 63 op eigen benen staan = zelfstandig wonen
toezien voogd (de voogd houdt
een oogje in het zeil)
als de druk van de ketel is = als de drukte
achter de rug is
met open mond (maar: 'je kijkt je ogen uit')
- 64 één paar = twee handen
een loopje nemen met iemand
(er een lachertje van maken)
een speldenprik, versterkt met '(een speld)
in een hooiberg'
wegvliegen, versterkt met 'als (warme) broodjes
(over de toonbank gaan)'
iets voor elkaar boksen = fiksen
een gewillig oor (je *hoort* iemand met je oren aan/
gehorig)
drijvende kracht, dat wil zeggen
'de motor van iets zijn'
klap op de vuurpijl, versterkt door 'klapper'
('uitschieter, knaller')
hoog scoren, oftewel 'hoge ogen gooien'
laatste rustplaats = begraafplaats
een speld kunnen horen vallen, versterkt door
'(een speld) in een hooiberg'

65 kant-en-klaar = gereed
halsbrekende toeren, versterkt met
 'waaghals' (waaghalzerij)
hoorndol/dol = stapelgek, razend
 (van het 'horen/aanhoren')
uit de band springen = uitspatting
uit je doen zijn, d.w.z. je 'doen en laten' is anders
iemand op handen dragen, versterkt met 'voeten'
met man en muis = iedereen = met man en macht
iemand woorden in de mond leggen/
 (aan)praten, naar de mond praten
niet voor het oprapen liggen/het niet breed hebben
huiselijk ingesteld/het ingerichte huis
ergens *intuinen* = ergens *intrappen*, versterkt door
 'beide voeten' en 'tuimelen = vallen'
een last op de schouders = onder druk staan
alle perken te buiten gaan, d.w.z.: buiten de perken
 groeien (boven het hoofd *groeien*)
in optima forma = zo goed mogelijk (optimaal)
pijpenstelen = met 'stralen'
linea recta = direct
't is geen katje om zonder handschoenen aan te
 pakken/handschoenen *trek je aan*
met stille trom vertrekken/op je tenen lopen = stil
het ligt me na aan het hart/
 ik voel me er nauw bij betrokken
het neusje van de zalm (= *puik* zijn)
iets is een veeg teken, versterkt met
 '(een teken) aan de wand'

EEN VERHAAL APART

Een bulderdoos vol kindertaal

- 68 sint-bernardshond
 bulldozer
 kikvors
 Kortjakje
 dronken geweest
 Kröller-Müller-museum
 Saddam Hoessein
 hazewindhonden
 pierebadje
 steriliseren
 blindedarm
- 69 aktetas
 botsautootjes
 stuurbevestiging

Lastige namen

- 71 de laatste der Mohikanen
 idem
 idem
 filistijnen
 mormonen
 eucalyptus
 gruyèrekaas
 makron-, makaronkoek
 Arimathea
 tantaluskwelling
- 72 Damocles
 Parkinson

Meden en Perzen
ramadan
Verenigde Arabische Emiraten
idem
Dieffenbachia
idem
Mokerhei
Brugman
Eustachius
Kamper Almanak
The scarlet Pimpernel

Concreet is lekker duidelijk

Concreet gemaakte woorden

- 73 incest
polikliniek
copulerend (corpulent)
bekokstoofd (kokhalzen)
- 74 wegwijnen
oecumene
parket
seropositief (xeroxkopie)
volksmenner
precedent
parten
epicentrum
verongelijkt
leien
chronisch
epauletten
poliepen
narcist
plaveien

- 75 amanuensis (ameublement)
 tamboer
 gutst
 alvleesklier (alt)
 toonaarden
 patentsteek
 linolzuur
 ruchtbaarheid
 volgwagens
 mierikswortelsaus
 lenigen
 regionen
 galeislaven
 struikelblok (sluitstuk)
 jurisprudentie
 trilogie (trio)
 filantropische
- 76 schaaldelen
 kampement
 slagveld

Concreet gemaakte uitdrukkingen

- 76 bierkaai
 idem
 een tipje van de sluier oplichten
 idem
 schellen
 rib
 heinde en verre
 de aap komt uit de mouw
 strobreed
 trots als een pauw
 leergeld betalen
 gepaard
- 77 de loftrompet over iemand/iets steken
 (de vlag *uithangen*)

de kogel is door de kerk
alles over één kam scheren
(alles van één *kant* bekijken)
drijfveer
schone lei
idem
teerling
habbekrats
kierlatten
tongriem
dubio
nul op rekest
linea recta
onder de groene zoden
slappe was

Vernederlandste vreemdelingen

- 79 stante pede <Lat.>
 souterrain <Fr.>
 femme fatale <Fr.>
 clinch <Eng.>
 pacemaker <Eng.>
 airconditioning <Eng.>
 chapitre <Fr.>
 omgeturnd <Eng.>
 laserprinter <Eng.>
- 80 coûte que coûte <Fr.>
 overheadprojector <Eng.>
 hometrainer <Eng.>
 koket <Fr.>
 etiquette <Fr.>
 pitbull <Eng.>
 privacy <Eng.>
 establishment <Eng.>
 (ook verwarring met 'etablissement')

Toch maar in dezelfde taal gebleven

- 80 demarreerde <Fr.>
ambiance <Fr.>
cachet <Fr.>
- 81 walkman <Eng.>
surseance <Fr.>
acupunctuur <Lat.>
ballotage <Fr.>
ficus <Lat.>

Fout of freudiaans?

- 82 het klappen van de zweep (meer met dat bijltje
gehakt hebben)
inhaken
zedendelict
een waas voor ogen
onverdeelde
verwoed
goed beslagen
de bui
intimideren
kink in de kabel
oreren (ouwehoeren)

Oproep aan de lezer

De opvolger van *'Een slipje van de sluier'* is in de maak! Bij het verzamelen van de 'malapropismen' voor deze nieuwe uitgave is het Genootschap Onze Taal echter afhankelijk van úw opmerkzaamheid. Hebt u onlangs een vreemde taalkronkel gehoord, gebruikte iemand in uw nabijheid een formulering die eigenlijk net iets anders had moeten klinken of las u een uitdrukking die op amusante wijze was vervormd? Stuur dit malapropisme dan naar:

**Genootschap Onze Taal
Redactie Malapropismen
Laan van Meerdervoort 14 a
2517 AK Den Haag**

Let goed op, want elke dag worden er nieuwe taalkronkels geboren!

Een slipje van de sluier

Een slipje van de sluier is een kostelijke verzameling openbare uitglijders op het glibberige pad van de taal, verzameld en van verhelderend commentaar voorzien door het Genootschap Onze Taal.

De meer dan 700 zogenoemde malapropismen in dit boek werden uitgeknipt of opgetekend door lezers van het maandblad *Onze Taal*. Dankzij hun oplettendheid figureren in dit boek eigenaardige verschijnselen zoals een man die vlocibaar Frans spreekt, een van verdriet wegwijlende moeder, en een jongeman die voor iedereen in het vuur springt.

Van elk malapropisme is achter in het boek de correcte uitdrukking vermeld. Zo is het lezen van *Een slipje van de sluier* niet alleen een onderhoudende, maar ook een leerzame ervaring.

En wie lust daar nu géén soep van?

ISBN 90-269-2189-6

